

Mülkiyet ve Cumhuriyet: James Harrington'ın Siyasi Düşüncesi ve İdeal Devleti Okyanusya

Gökhan ÇELEN¹

Mülkiyet ve Cumhuriyet: James Harrington'ın Siyasi Düşüncesi ve İdeal Devleti Okyanusya	Property and the Republic: James Harrington's Political Thought and His Ideal State, Oceana
Öz İngiltere'nin on yedinci yüzyılına damga vuran yazarlardan bir tanesi olan James Harrington, Okyanusya (1656) eseriyle siyasal teori alanına katkıda bulunmuştur. Ancak, bu eser Türkçe yazında göz ardı edilmiştir. Okyanusya eserinde anayasal bir sistem sunan Harrington, kurumsal ve siyasal istikrarı bu öneri üzerinden gerçekleştirmeye çalışmıştır. Mülkiyetin ülke içerisindeki yurttaşlar arasındaki dağılımının ülkenin siyasal sistemiyle doğrudan bağlantılı olduğunu savunan Harrington, mülkiyetin yurttaşlar arasında dengeli bir şekilde elde tutulmasının istikrarı sağlayacağını savunmuştur. Çoğunluk mülkiyete sahip olmasına en uygun yönetim biçiminin de cumhuriyet olduğu ileri sürülmüştür. Bu çalışmada, yurttaşların mülkiyet eşitlikleri ya da eşitsizliklerinin cumhuriyetin kurulması ve yaşatılmasındaki rolü Okyanusya eseri üzerinden değerlendirilecektir.	Abstract James Harrington, a prominent figure of seventeenth-century England, made a significant contribution to political theory with his <i>Oceana</i> (1656), a work largely overlooked in Turkish scholarship. In this text, Harrington advanced a constitutional model aimed at securing institutional and political stability. Central to his argument was the claim that the distribution of property among citizens directly shapes the political system: balanced ownership fosters stability, while concentration undermines it. He further asserted that republican government is the most appropriate regime when property is broadly held. This study examines, through <i>Oceana</i> , how property equality or inequality influences the foundation and durability of republican institutions.
Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Denge, Eşitlik, Mülkiyet, Yurttaşlık	Keywords: Citizenship, Balance, Equality, Property, Republic
JEL Kodları: P16, P48, B11	JEL Codes: P16, P48, B11

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı	Bu çalışma araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.
Yazarların Makaleye Olan Katkısı	Çalışmanın tamamı tek yazar tarafından oluşturulmuştur.
Çıkar Beyanı	Yazar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, gokhancelen@outlook.com

1. Giriş

On yedinci yüzyıl İngiltere'si hem siyasal düşünce tarihi hem de modern anayasal düzenin gelişimi açısından kritik bir dönüm noktasıdır. Bu yüzyılda yaşanan iç savaşlar ve devrimler yalnızca ülkenin siyasal yapısını köklü bir biçimde dönüştürmekle kalmamış, aynı zamanda on sekizinci yüzyılda gerçekleşecek Amerikan ve Fransız devrimlerinin entelektüel ve kurumsal zeminini de hazırlamıştır. İngiltere'nin bu öncü rolü, bir yandan halkın geleneksel otoriteye meydan okuyarak krallık iktidarını sınırlandırması, diğer yandan da dönemin siyasal düşünürlerinin kaleme aldıkları eserlerde dile getirdikleri özgürlük, mülkiyet ve yönetime ilişkin yeni tasavvurlarla pekişmiştir. Dolayısıyla, on yedinci yüzyıl İngiltere'sini anlamak için ülkenin tarihsel geçmişine kısaca göz atmak, özellikle de önceki yüzyıllarda gerçekleşen toplumsal ve siyasal dönüşümlerin izini sürmek önem arz etmektedir.

Bu tarihsel arka planın en önemli kırılma anlarından biri 1066'daki Norman Fethi'dir. Normanların İngiltere'ye getirdiği feodal düzen, Kıta Avrupası'nda gelişen feodalizme kıyasla daha sade bir yapıya sahip olmuş, fakat zamanla İngiltere'nin siyasal kurumlarının evriminde belirleyici bir unsur haline gelmiştir. 1215'te kral ile soylular arasında imzalanan Magna Carta, bu sistemin dönüşümünde ilk önemli adımlardan biri olarak görülebilir. Her ne kadar Magna Carta başlangıçta yalnızca aristokratik çıkarları güvence altına almış olsa da ilerleyen yüzyıllarda özgürlük, temsil ve hukuk devleti ilkelerinin tarihsel meşruiyet kaynağına dönüşmüştür. Feodal ilişkilerdeki bu dönüşüm, iktidarın sınırlandırılmasının ve siyasal denetim mekanizmalarının tarihsel köklerini göstermesi açısından özel bir önem taşır. Bununla birlikte sistemdeki esaslı değişiklikler Tudor hanedanı döneminde, özellikle VIII. Henry'nin icraatlarıyla belirginleşmiştir. York ve Lancaster hanedanları arasında yaklaşık otuz yıl süren ve Güller Savaşı olarak adlandırılan iç savaşların ardından Tudorların iktidarı ele geçirmesi yalnızca hanedan değişikliğini değil, İngiltere'nin siyasal ve toplumsal yapısında kalıcı etkiler yaratacak yeni bir dönemin başlangıcını simgelemiştir.

Norman fethiyle birlikte kurulan feodal düzenin en önemli ayağını toprak sistemi oluşturmuştur. Bu düzen klasik feodalizmden esaslı bir farklılık göstermemektedir. Büyük toprak sahipleri ve onlara bağlı vassallar arasındaki süzeren ilişkisi, siyasal ve toplumsal yapının temelini meydana getirmiştir. Ancak bu yapının en kritik unsuru ortak alanlar (*common lands*) konusudur. Bu alanların sahipliği devlete veya şahıslara ait olsa da bölge halkının kullanımına açıktı ve özellikle yoksul köylüler için hayati bir geçim kaynağıydı. Yoksul halk ve yarıcılar bu alanlarda hayvanlarını otlatıyor, yakacak topluyor ve kimi zaman tarımsal artık ürünlerden faydalanabiliyordu. Bu nedenle ortak alanlar yalnızca ekonomik değil, toplumsal dayanışmanın ve kırsal yaşamın da taşıyıcı unsuruydu. Ancak toprak sahiplerinin kar maksimizasyonu arayışına girmesi, özellikle yün ticaretinin kârlılığı, onları ortak alanları çitlerle çevirerek kendi tekellerine almaya yöneltti. Çitleme hareketi (*enclosure*), köklü bir toplumsal dönüşümün kapısını araladı. Köylüler ortak kullanım haklarını kaybettiler, feodal bağlar çözülmeye başladı ve yeni bir sınıfsal yapı doğdu. *Gentry* ve *yeoman* sınıfları bu süreçten güçlenerek çıkarken, geleneksel köylü toplulukları çözülme sürecine girdi. Kısacası çitleme hareketi, İngiltere'de tarım kapitalizminin doğuşunu simgelemektedir.

Bu dönüşüm yalnızca ekonomik yapıyı değil, toplumsal ilişkileri de derinden etkiledi. Çitleme hareketi sonucunda kırsal alandaki nüfusun önemli bir kısmı topraksız kalarak kentlere göç etmek zorunda kaldı. Şehirlerde ise atölye sistemi ve proto-sanayi üretimi yaygınlaştı. Bu nedenle Wood ve Wood'un (1997/2008, s. 63) deyimiyle söz konusu süreç "koyunların insanları yemesi" olarak betimlenmiştir. Kraliçe Elizabeth, köyden kente yoğun göçün yarattığı toplumsal

huzursuzluk ve asayiş sorunlarını denetim altına almak amacıyla çitlemelere sınırlama getirmeye çalışsa da siyasal dengeler nedeniyle bu konuda başarılı olamamıştır. Böylece çitleme hareketi hem kapitalist tarımın hem de yeni toplumsal sınıf ilişkilerinin önünü açmıştır.

Devrimlere giden sürecin diğer önemli bir ögesi ise Anglikan Kilisesi'nin (1534) kurulmasıdır. Bu kurumun ihdası yalnızca dini konuları ilgilendirmemektedir. VIII. Henry, krallığındaki Roma Kilisesi yetkililerinin, krallığı için amaçladığı merkezi otorite kurma amacına engel olduklarını düşünmüştür. Anglikan Kilisesi'nin ihdası sürecindeki olaylar dizisi kralın boşanma sürecinde yaşananlarla sınırlı gibi görünse de gerçekte daha derin nedenlere dayanır. Çünkü Roma Kilisesi yetkilileri hem sarayda önemli görevleri üstlenmişler hem de manastırlar aracılığıyla ciddi bir mal varlığını yönetmişlerdir. Anglikan Kilisesi'nin kuruluşu ile birlikte VIII. Henry kiliseyi krala ve/veya kraliçeye bağlamış ve lağvedilen manastır sistemiyle devlet hazinesine ciddi bir kazanç sağlamıştır (Morton, 1976, ss. 183-184). Manastırlara ait mülkler ve araziler şahıslara satılarak yukarıda aktarılan yeni sınıfların güçlenmesi sağlanmış ve çitleme sürecinin önündeki engellerden birisi de ortadan kaldırılmıştır (Harrington, 1992, ss. 55-56). Bu sürecin James Harrington incelemesini de ilgilendiren en önemli noktası, gerçekleşen bu olaylarla birlikte aristokrasinin ya da geleneksel feodal sistemin aktörlerinin gücünün giderek ellerinden kaymasıdır (Reeve, 1984, s. 407). Bu güç kaybı iç savaşlar sırasında kendini göstermiştir. Harrington'da *Okyanusya* sistemini kurarken neden bir cumhuriyet tanımladığı açıklamalarında bu dönüşümün XVII. yüzyıldaki olayları şekillendirdiğini aktarır (Macpherson, 1962/2024, s. 231). Dolayısıyla, devrim öncesinde gerçekleşen toprak sistemi değişikliğini anlamadan Harrington'ın düşüncesini analiz etmek zordur. Onun toprak mülkiyeti üzerinden devlet sistemi kurması ve bu sistemin geleceğini toprak sahipliğinin dengeli dağılımına bağlaması, feodal hakların ortadan kalkmış olmasıyla doğrudan ilgilidir. Çünkü Harrington'a göre geleneksel feodal hak sahipliği dönüşerek toprağın özel mülkiyeti söz konusu olmuş ve bu nedenle eski sisteme yani monarşiye dönme ihtimali ortadan kalkmıştır. Harrington'ın bu tespiti ve mülkiyet üzerinden kurumsal bir sistem inşa etme hedefi, onun hem cumhuriyetçi geleneğin İngiltere ayağını temsil eden bir isim haline gelmesini hem de modern neo-cumhuriyetçilik tartışmalarının temel argümanlarını ortaya koymasını sağlamıştır.

Tudor hanedanının yaşayan son üyesi olan Kraliçe Elizabeth varis bırakmadan hayatını kaybedince, en yakın akrabası olan Stuart Hanedanı'ndan I. James 1603 yılında tahta geçmiştir. Bu dönüşümle birlikte I. James'in Fransız tarzı mutlak krallık kurma isteği ortaya çıkmış ve bu durum siyasal sistemde sorunların belireceğine işaret etmiştir. Yukarıda kısaca açıklandığı üzere Norman Fethi İngiltere siyasal tarihinde ciddi bir kırılma noktasıdır. Fetih ile yeni bir sistem kurulsa da fetih öncesinde uygulanan ve içselleştirilen siyasal kültür fetih sonrasına yansımıştır. Magna Carta'nın ortaya çıkışıyla güçlenen ve XVI. yüzyılda VIII. Henry'nin kilise reformuyla şekillenen parlamentoda kral (*King-in-Parliament*) ilkesinin yüzyıllar içerisinde gelişen bir geçmişi vardır. Parlamentoda kral (*King-in-Parliament*) ilkesi temel olarak kralın alacağı önemli kararları parlamentonun rızasıyla gerçekleştirmesidir (Yerby, 2008, s. 30). Ancak I. James (1566-1625) ve ardından tahta geçen oğlu I. Charles'ın (1625-1649) bu ilkeyi ciddiye almayarak mutlakiyetçi bir tavır sergilemesi, ülkenin dini, ticari ve toplumsal sorunlarıyla çakışmıştır. Bu durum ülkede iç savaşların patlak vermesine ve nihayetinde kralın idam edilerek cumhuriyetin kurulmasına giden yolu açmıştır. Bu rejim 1660 yılına kadar ayakta kalmış, ardından restorasyon ile krallık sistemi yeniden kurulmuştur.

İngiliz iç savaşlarına dahil olmayan James Harrington, Kral I. Charles ile yakınlık kurmuş ve 1648 yılında parlamento tarafından *bedchamber of the king* (kralın yatak odası yardımcısı)

olarak atanmış, hatta bazı açıklamalarda kralın idam edilirken yanında olduğu da iddia edilmiştir (Arienzo, 2015, s. 1119). Kralın dostluğunu kazanmasına karşın cumhuriyetçi düşüncelerinin kralı rahatsız ettiği de iddialar arasında bulunmaktadır. *Okyanusya* eserinin okuyucuya açıklama yapılan bölümünde eser üzerine iki yıldır çalışıldığı iddia edilse de eserin daha uzun soluklu bir çalışmanın sonucu olduğunu düşünen araştırmacılar bulunmaktadır (Woodford, 2013, s. 164). Gözden kaçırılmaması gereken nokta Harrington'ın diğer bütün İngiliz halkı gibi iç savaşın başladığı 1642 yılından eserin ortaya çıktığı 1656 yılına kadar deneyimlediği olaylardır. Bu süreçte İngiltere kanlı üç iç savaş yaşamış (1642-1651) ve 1649 yılında krallık rejimi ve lordlar kamarası lağvedilmiştir. Parlamento, Anglikan Kilisesi'ni krallık tarafıyla özdeşleştirdiği için piskoposlukları lağvetmiş ve Ortak Dua Kitabı'nı (*the Book of Common Prayer*) yasaklamıştır. Lağvedilen bu kurumların hiyerarşi, düzen ve sürekliliğin temel sembolleri olarak görüldüğü göz önünde bulundurulmalıdır. Bu gelişmelere ek olarak Oliver Cromwell öncülüğünde İrlanda ve İskoçya fethedilerek Britanya İmparatorluğu'nun kuruluş yolu açılmıştır.

İngiltere'ye dair yapılan bu kısa incelemenin Harrington'ın ortaya koyduğu sistemi anlamlandırmak ve üzerine tartışmak için gerekli olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda İngiltere'nin XVI. ve XVII. yüzyıllarını anlamak için Harrington'ı incelemek gereklidir (Raab, 1965, s. 185). Bu çalışmada Harrington'ın cumhuriyetçiliği, kaleme aldığı Okyanusya isimli ideal devlet önerisi ve bu önerinin detayları düşünürün kaleme aldığı eserler ve konu üzerine yapılmış akademik makale ve kitaplar kullanılarak incelenmiştir. Hem James Harrington hem de eseri *Okyanusya* üzerine Türkçe yazında siyasal inceleme konusunda bir eksiklik mevcuttur. Bu incelemenin bu eksikliğe bir katkı sunması amaçlanmaktadır. Siyasal teori açısından önemli bir yere sahip olan Harrington'ın metinleri yorumsamacı bir yöntemle değerlendirmiş ve eserinde sunulan cumhuriyet, mülkiyet ve yurttaşlık unsurları, yurttaşların mülkiyet eşitlikleri ya da eşitsizliklerinin cumhuriyetin kurulması ve yaşatılmasındaki rolü üzerinden incelenmiştir.

Harrington'ın *Okyanusya* eserinde ortaya koyduğu anayasa önerisi yalnızca on yedinci yüzyıl İngiltere'si özelinde çözümler sunan bir sistem kurgusu değildir. Harrington bu eseriyle cumhuriyetçi siyaset teorisinin belirli sorunlarına sistematik bir yanıt vermiştir. Özgürlüğün elde edilme koşulları, siyasal sistemin kurumsal bir temelden yükselmesi ve sınıflar arası dengelerin anayasal koruma altına alınması ilkeleri söz konusu bu sistematik yanıtın parçalarıdır. Bu çalışma, Harrington'ın on yedinci yüzyıl İngiltere'sinde siyasal gücün tanımını geleneksel anlaştırmada tanımladığını ortaya koymaktadır. Harrington, geleneksel yönetim hakkı iddialarının (tanrı vergisi, soy hakkı vb.) sözden ibaret olduğunu ve siyasal gücün ancak mümkün olduğu kadar askerle sağlanabildiğini ortaya koymuştur. Bu gücün elde edilmesi ise bu orduyu besleyecek toprak mülkiyetine sahip olmaktan geçmektedir. Harrington'ın güce ve siyasal sistemin odağına ilişkin bu tespitleri ortaya koyduğu siyasal sistem önerisinin temelidir. Bu temeli kurarken kullandığı kavramlar ve tartışma eksenleri ise modern dünyanın halen üzerinde tartışma yürüttüğü özgürlük-mülkiyet-tahakküm kavramlarının odağında yer almaktadır. İktidar ve mülkiyet arasında kurulan bu bağlantı Harrington'ın kurumsal tasarımlarının temeli ve düşünce tarihindeki özgün konumunun kaynağıdır.

J. G. A. Pocock'un (Pocock, 2014) Atlantik cumhuriyetçi geleneği üzerine detaylı olarak kurguladığı cumhuriyetçilik çizgisinde Harrington, Machiavelli ile başlatılan ve Amerika kıtasına uzanan bu geleneğin İngiltere durağıdır ve bu anlamda kritik bir öneme sahiptir. Düşünce tarihi açısından bu durağın detaylı incelenmesi önemlidir. Ancak Harrington'ın önemi yalnızca tarihsel olarak sınırlandırılmamaktadır. Harrington'ın bir sistem içerisinde ele aldığı kavramsal araçlar, neo-cumhuriyetçi eserlerle çağdaş siyaset teorisinde yeniden işlev kazanmıştır. Özellikle neo-

cumhuriyetçiliğin meşhur ismi Philip Pettit (Pettit, 1997; 2012) tartışmalarında tahakküm, ekonomik özgürlük ve anayasal düzen konularında iddialarda bulunurken Harrington'a başvurmuştur. Harrington'ın bu şekilde yeniden ele alınışı onun çağdaş siyaset teorisi açısından önemini ve güncelliğini ortaya koymaktadır. Neo-cumhuriyetçilik tartışmalarında ekonomik güç ve siyasal özgürlük arasındaki ilişkinin bu teoriyi oluşturma çabalarının merkezinde yer alması, Harrington'ın çağdaş siyasal teori çalışmalarındaki konumunu göstermektedir.

Harrington, düşünce tarihinden çağdaş siyaset teorisine uzanan bir aksın ortasında bulunmaktadır. Bu nedenle düşünce tarihi açısından önemi ve ortaya attığı kavramların güncel tartışmalardaki konumu bu çalışmada irdelenmiştir. Bu kapsamda Harrington'ın cumhuriyetçi pozisyonuna ilişkin incelemelerde bulunulmuştur. Ardından, düşünürün ortaya koyduğu eseri hangi şartlarda ve etkilerle kaleme aldığı tartışılarak, İngiltere'ye özel olarak sunduğu ancak ele alınan konular ve tahliller açısından zaman ve mekan olarak İngiltere'nin ötesine uzanan tahlil ve incelemelerde bulunduğu sunulmuştur. Bu çalışmada söz konusu tahlil ve incelemeler hem kurumsal düzen teklifi hem de bu düzen teklifinin altında yer alan güç, mülkiyet ve özgürlük anlayışları üzerinden tahlil edilmiştir. Bu bağlamda günümüz demokrasinin sorunlarının içerisinde yer alan özgürlük, mülkiyet ve tahakküm tartışmalarıyla bağ kurulmuştur. Bu çalışma, Harrington'ın mülkiyet ve güç ilişkisi üzerinden evrensel bir siyaset bilimi yasası ortaya koymak istediğini, yazar tarafından sunulan örnekler üzerinden sunmuştur. Düşünürün bu süreçte yaptığı incelemeler ve teklif ettiği siyasal düzen üzerinden yapılan analizler sonucunda, güç-mülkiyet ilişkisinin yurttaşlar bağlamında özgürlük sorununu gündeme getirdiği ve bu sorunun çağdaş cumhuriyetçi teoride vurgulandığı gibi tahakkümün ortadan kaldırılmasıyla çözülmeye çalışıldığı tespitine ulaşılmıştır.

2. Harrington'ın Cumhuriyetçiliği

Harrington'ın cumhuriyetçiliği konusundaki tartışmalar, yaşadığı dönemin cumhuriyetçilerinin anlayışları üzerinden değerlendirilmektedir. XVII. yüzyıl cumhuriyetçileri için cumhuriyetin anlamı monarşi karşıtlığı ve devlet idaresinde (yerel ve merkezi) soy bağından kaynaklanan ya da kaynaklandığı düşünülen yönetme hakkı iddialarına karşıtlıktır (Fink, 1962, s. viii). Bu yazarlar genellikle klasik cumhuriyetçiler olarak adlandırılmışlardır. Amerikan ve Fransız devrimlerinin öncü hareketi olarak görülen İngiliz klasik cumhuriyetçiliği, XVIII. yüzyılda gerçekleşen bu devrimlerin demokratik yönünden (Leveller hareketi idealleri haricinde) mahrumdur. Harrington da Okyanusya idealinde ortaya attığı kurumlar ve sistem üzerinden bu tanımlamanın yani eksik demokratik tutum sergileyenlerin içerisinde yer almaktadır. Bu anlamda İngiliz klasik cumhuriyetçiliğinin ve Harrington'ın monarşi ve demokrasi karşıtı olduğu savunulmuştur (Hammersley, 2013, ss. 355-356). Bununla birlikte, John Milton gibi isimler klasik cumhuriyetçi sınıfına dahil edilirken, Harrington'a Hobbescu (*Hobbesian*) cumhuriyetçi tanımlaması yapan araştırmacılar mevcuttur (Rahe, 2008, s. 321). Pocock ise Harrington'ın cumhuriyetçiliğini ve sergilediği tavrı, feodalizmin sona ermesi üzerine ortaya çıkan *de facto* duruma yani mevcut duruma olan ilgisinden dolayı (Davis, 2017, s. 62), Platonculuktan çok Makyavelist bir tutum olarak yorumlamış ve onu klasik cumhuriyetçiler arasında saymıştır (Pocock, 2014, s. 385). Yazarın anlayışının yanlış yorumlandığını ve cumhuriyetçi tavrının klasik değil liberal olduğunu savunan araştırmacılar olduğu gibi (Wettergreen, 1988), modern cumhuriyetçiliğin gelişiminin önemli aktörleri arasında olduğunu iddia eden araştırmacılar da bulunmaktadır (Remer, 1995, s. 533).

Harrington'ın cumhuriyetçiler arasında farklılaştığı noktalar bulunmaktadır. Örneğin, Harrington'ın kullandığı retorik çağdaşlarından farklıdır. Klasik retorik müzakereci (*deliberative*),

hukuki (*forensic or judicial*) ve açıklayıcı (*epideictic or demonstrative*) olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmaktadır. Harrington, müzakereci retorığı yöntem olarak belirlemesine karşın kullandığı yöntem klasik müzakereci retorikten farklıdır. Bu iki yöntemin farklılıkları ortaya konularak Harrington'ın gösterdiği farklılık açıklanabilir. Klasik müzakereci retorik halkçı bir tutum sergilerken, Harrington'ın yöntemi elitist bir şekilde tasarlanmıştır. Klasik yöntem duygusal girişimler kullanırken, Harrington duygusal girişimleri yöntemine dahil etmemiştir. Klasik yöntem konuşmacının ahlaki karakterine ve retorik bilgisine göre şekillenirken, Harrington'ın siyasal retorığı karmaşık kurumsal yöntemler bütünlüğüyle kendisini ortaya çıkarmıştır. Bu yöntemsel farklılıklar, Harrington'a dair incelemelerde bulunanlar tarafından onun klasik cumhuriyetçilikten uzaklaşması olarak değerlendirilmiştir (Remer, 1995, s. 532). Bu çalışmanın odağı bu konu olmadığından dolayı çağdaşı olan klasik cumhuriyetçilerle bir karşılaştırma yapılmadığı için söz konusu bu farklılıklar genel hatlarıyla sunulmuştur.

John Milton gibi çağdaşı klasik cumhuriyetçiler seçim üzerinden geleneksel cumhuriyetçi erdeme vurgu yaparlarken, Harrington insanların özellikle bir gücü ellerinde tutarken yozlaşmaya meyilli olduklarını tekrarlamıştır. Bu nedenle seçilmiş kişilerin iyi niyetine ve/veya erdemine bağlı kalmak yerine, kendi çıkarını düşünen yurttaşlardan erdemli bireyler çıkaran bir anayasal yapı geliştirmenin daha uygun olacağını düşünmüştür (Hammersley, 2013, s. 364). Harrington kral, lordlar ve halktan oluşan İngiliz parlamenter monarşisinin nasıl çöktüğünü ve bu hükümetin yerine nasıl bir hükümet kurulması gerektiğini bilmek istiyordu. Polybius'un aktardığı; hükümetin amacının bir, az ve çok arasındaki dengeyi kurmak olduğu düşüncesini ön kabul olarak düşünce sistemine almıştır. Harrington, 1649 yılında kurulan düzenin bu dengeyi sağlama konusunda hiçbir zaman başarılı olamadığı ve olamayacağı açıklamalarını da kabul etmiştir (Harrington, 1992, s. XV). Bu nedenle düşünür tarihsel örneklerle başvurur ve Venedik Cumhuriyeti'ni ele alır. Venedik'te hayata geçirilen karma anayasalı yapıyı kendi kek paylaşımı metaforu üzerinden ideal cumhuriyet sisteminin örneklerinden birisi olarak görür. Kek metaforunun en basit hali şudur. Bir çocuk kekleri dilimlediğinde, diğerinin seçim yapması sağlanır; böylece her iki taraf da kendi çıkarını maksimize etmeye çalışamaz (Harrington, 1992, s. 22). Venedik Cumhuriyeti'ni senato ve halk arasındaki anayasal eşitlik üzerinden en eşitlikçi cumhuriyet olarak tanımlar (Harrington, 1992, s. 33). Ayrıca bu cumhuriyet sisteminde kullanılan senatonun kanun önerme ve büyük konseyin de karar verme sistemi örnek gösterilir (Harrington, 1992, s. 29). Bu sisteme çok benzer bir uygulama önerisini *Okyanusya* için de sunmuştur. Harrington Venedik sistemini ideal olarak sunmakla birlikte bu sistemi doğrudan kendi sistemine aktardığı söylenemez. Çünkü Venedik, aristokratların cumhuriyetidir ve halkı gerçek anlamıyla yönetime dahil etmemiştir (Harrington, 1992, s. 17). Harrington, Venedik'te bulunan dar tabanlı aristokratik yönetim dengesi ile İngiltere'de bulunan daha geniş tabanlı *yeoman* ve *gentry* dengesini karşılaştırarak analiz eder. Bu analizle birlikte, Venedik siyasal sisteminde bulunan oy verme sistemi ve senato yapısını Okyanusya sistemine dahil ederken sistemin sosyal temellerini genişleterek gerçek eşitliğe ulaşan cumhuriyet modelini tasarlamaya çalışır (Harrington, 1992, s. 34).

Harrington'ın ülke yönetimine dair zihnindeki bir diğer sorun ise kurulacak düzenin zora başvurmadan, hukuk düzeni içerisinde istikrarlı bir biçimde nasıl çalışabileceğidir. Bu kapsamda, sözleşme ve güç kavramlarına odaklanmıştır. Hobbes'un aktardığı gibi zorlayıcı yaptırımların varlığı söz konusu olmadan yapılan sözleşmeler anlamsızdır. Ancak Harrington Hobbes'un atladığı detayın, gücün sahipliği konusundaki yanılışı olduğunu düşünmüştür. Harrington, XVII. yüzyıl şartlarında gücün toprak sahipliğinden elde edildiğini ortaya koymuştur (Cotton, 1981, s.

407). Harrington'ın imparatorluk ya da güç teorisi toprağın nitelikleri üzerinden kurgulanmıştır. Toprak, neredeyse tükenmez bir kaynak olarak tanımlanmıştır. Bu kaynağa sahip olmak başka insanları besleme imkanı sunmaktadır. Toprak sahipliği üzerinden elde edilen bu besleme imkanı ise diğer insanların bağıllığını kontrol ederek güce ulaşmayı sağlamaktadır. Harrington'ın güç kavramına ilişkin değerlendirmesi bu şekilde sıralanmıştır. Toprak sahipliği üzerinden açıklanan güç kavramı onun düşünce sisteminin temelinde yer almış ve ideal düzen tasarısı bu temelin üzerine kurulmuştur (Harrington, 1992, ss. 11-18). Bu teoriyi temel alarak tarihsel yönetimleri inceleyen Harrington şu sonuçlara ulaşmıştır. Ülkedeki toprak sahipliğinin büyük bir oranda tek bir kişiye ait olduğu düzenlerde mutlak monarşi kurulması mümkün olmaktadır. Ancak, bu yönetim tarzının zayıf noktası dış tehditlere karşı savunmasız olmasıdır. Özellikle paralı bir ordu tarafından korunduğu durumlarda darbe tehdidi monarşinin zayıf noktalarının başında gelmektedir. Birkaç kişinin toprağın çoğunluğunu kontrol ettiği durumda ise aristokrasi kurulabilmektedir. Ancak Harrington, aristokratik yönetimin kaçınılmaz olarak regüle edilmiş bir monarşi olduğunu savunmuştur. Harrington'ın düşüncesine göre, aristokratik yönetimin içerisinde yer alan bu kişiler kaçınılmaz olarak üstünlük mücadelesine gireceklerdir. Bu mücadele ise monarkın barışın tesisi için hakem olarak ortaya çıkmasını sağlayacaktır ya da neden olacaktır. Aristokratik yönetim biçiminin zayıf noktaları ise yönetimdeki iç çatışmalar ve elde ettiği hakem konumunu koruyabilmek için aristokratlara bağımlı olan bir monarkın bulunmasıdır. Ülke toprağının sahipliğinin büyük bölümü çoğunluğun elinde olduğunda ve bir kişinin ya da grubun sahip olduğu toprak miktarı ülkede toprak sahibi olan diğer kişilerin toplam mülküne karşı ağır basmayacak ya da toplam mülkünden fazla olmayacak şekilde bölünmüş olduğunda ise cumhuriyet (*commonwealth*) ya da demokrasi yönetimi mümkün kılınabilir. Harrington'a göre İngiltere'nin yaşadığı dönemin koşullarında ihdas edilmesi gereken yönetim biçimi cumhuriyet olmalıdır (Harrington, 1955, ss. 11-12). Söz konusu toprak sahipliği ilkesine göre kurulacak bir cumhuriyet yönetimiyle birlikte güç dağılımı yeniden düzenlenerek ülkenin istikrarlı geleceği oluşturulabilecektir. Bu gelecek ise yasayla sınırlanmış bir egemen güç eliyle idare edilecektir (Harrington, 1955, s. xxxvii). Yasalar üzerinden kurulan bu egemenlikte denge ve denetleme ilkeleri anayasal bir koruma altında olacaktır.

Harrington bu düşünce sistemini takip ederek mülkiyet ve siyasal iktidar arasındaki bağı yakalamış ve bu bağı bir sistem tasarısı üzerinden şekillendirerek siyasal alandaki dönüşümü incelemiştir (Toth, 1975, s. 317). Mülkiyet ve siyasal iktidar arasındaki bu bağı tarih boyunca geçerli ve gerekli olduğunu açıklamıştır. Bu bağ temel alınarak ulus fark etmeksizin geçerli bir yönetim yapısının ortaya çıkarılabileceğini sunmuştur (Macpherson, 1962/2024, s. 215). Harrington bu bağ konusunda şu düşünceleri temel alarak incelemelerini yapmıştır. İnsanlar beslenmeye muhtaçtır ve kendilerini besleyenlerin arkasında dururlar. Bu nedenle, en büyük oranda toprak mülkiyetine sahip olanlar, en büyük orduların ihtiyaçlarını giderirler ve bu orduları kontrol ederler (Harrington, 1955, s. 37). Eğer bir kişi bütün ülkeyi besliyorsa o ülke onun krallığıdır. Bu gerekçeler dikkate alındığında, mülkiyetin elde tutulma miktarının siyasal iktidarın kapsamını belirlediği görülmektedir (Macpherson, 1962/2024, s. 219).

Harrington'ın mülkiyet-iktidar ilişkilerini evrensel bir siyasal yasa şeklinde sunma amacı onu tarihsel bir örnek olarak Osmanlı İmparatorluğu'na yönlendirmiştir. Bir ülke toprağının dörtte üçünün tek bir kişi tarafından kontrol edilmesi mutlak monarşi olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamanın öznesi ise *grand signor* (büyük efendi) olarak isimlendirilen Türk imparatorudur (Harrington, 1992, s. 11). Harrington bu analiz üzerinden, herhangi bir coğrafyada kim tüm toprakların sahibi ise o Türk'tür yani, mutlak monarktır tanımlamasını yapar (Harrington, 1992,

s. 106). Bu ifadelerle mülkiyet ve iktidar ilişkisini evrenselleştirmeye çalışır. İngiliz toprak sistemi ve tasarladığı Okyanusya toprak sistemiyle karşıtlığını ortaya koymak için Osmanlı tımar sistemini de incelemiştir. Tımarlar (*benefices*) için devamlı hizmette bulunma ya da emir aldıklarında giderleri kendileri karşılayacak şekilde hizmet etme karşılığında toprağın ömür boyu kiracılara verildiğini yazmıştır (Harrington, 1992, s. 45). Burada odaklandığı nokta tımar sahiplerinin mülkiyet sahibi olmadıkları dolayısıyla toprağın kiracısı olarak sultana bağımlı olduklarıdır. Bu bağımlılık, iktidara karşı herhangi bir direnişin önüne geçmekte ve pazarlık için bir gücü olmayan kişilerle sultanın sözleşme yapmasına gerek kalmamaktadır. Nihayetinde Harrington, toprak sahipliği dengesi ile siyasal yönetimin doğası arasındaki ilişkiyi bu örneklerle kanıtlamaya çalışır (Harrington, 1992, s. 11).

Siyasal iktidar, mülkiyete sahip olmayanlar tarafından ele geçirilir ise yeni denge bu kişilerin mülklerin çoğunluğunu ele geçirmesiyle sağlanacaktır. Harrington'a göre bu gelişme ya da döngü kaçınılmazdır. Ancak tekin, azınlığın ya da çoğunluğun mülkiyet oranının diğerlerine baskın gelmesiyle ülkede istikrar sağlanacaktır. Aksi halde, mülkiyet toplamının gruplar arasındaki eşitliği ülkeyi iç savaşa sürükleyecektir. Yukarıda açıklandığı üzere, Harrington'ın yaşadığı dönemde gerçekleşen iç savaşlar ve istikrarsızlık ortamı ülke insanında travmaya neden olmuştur. Bu nedenle, önerilen yönetim tasarıları öncelikle istikrar sağlamalı ve yeni iç savaşların ortaya çıkmasına engel olmalıdır. Bu deneyimler ve düşünce sistemi üzerinden Harrington tasarladığı ideal sisteminde ortaya çıkabilecek bu istikrarsızlık senaryolarına engel olmak amacıyla mülkiyet dengesinin bozulmasına engel olacak yasalar tasarlamıştır. İdeal devlet sistemi için tasarlanan bu yasalar, söz konusu bu ilkeler üzerinden sistemin dengesini sağlayacak teoriyi ortaya koymaktadır.

Harrington'ın yaptığı tarihsel incelemeler ve ortaya çıkardığı analizlerin modern dünyaya yansımaları ise neo-cumhuriyetçi teorinin önde gelen ismi Philip Pettit aracılığıyla dillendirilmiştir. Pettit, cumhuriyetçi geleneğin ana kavramlarını sistemleştiren kritik isimlerden birinin Harrington olduğunu savunur. Harrington'ın tasarladığı *Okyanusya* eseri ile Pettit'in çağdaş cumhuriyet teorisinde temel aldığı tahakkümsüzlük olarak özgürlük anlayışı, yurttaş erdemi ve karma anayasa fikirleri makul bir çerçevede bir araya getirilmiştir (Pettit, 2012). Pettit'in cumhuriyetçilik teorisinin odağına yerleştirdiği tahakküm kavramı, Harrington'ın kaleme aldığı "efendinin iradesine tabi olma" unsuruyla yeniden gündeme getirilerek kavramın tarihsel yansıması ifade edilmiştir (Pettit, 1997, ss. 32-33). Benzer şekilde, Harrington'ın ortaya koyduğu ve yukarıda tımar sistemi örneğiyle de desteklemeye çalıştığı maddi bağımlılığın siyasal tahakkümün yolunu açması düşüncesi, Pettit'in modern dünya için yeniden yorumladığı ilkelerin başında gelmektedir (Pettit, 1997, s. 159). Harrington'ın toprak yasası üzerinden giriştiği tasarım Pettit tarafından örnek gösterilerek, modern dönemde ortaya çıkan mülkiyet eşitsizliklerinin refah devleti politikaları üzerinden giderilmeye çalışılmasının cumhuriyetçi gelenekle kurulan bağı temsil ettiği vurgulanmıştır (Pettit, 1997, s. 163).

3. Harrington'ın Nihai Hedefi

Harrington, ülkedeki ılımlıları, tarafsızları ve muhafazakarları radikal çözümlere katılma konusunda fikir birliğine ulaştırabilecek bir siyasal odaya sistemi kurmayı hayal ederek *Okyanusya* metnini kaleme almıştır (Davis, 2017, s. 206). Yaşanılan savaşlar ve ülkedeki istikrarsızlık, geçmişten gelen tüm siyasal anlatıları etkisizleştirmiş ve yeni düzenin sahiplenilmesi gereken bir anlatıya sahip olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Harrington, ülkenin istikrara kavuşabilmesi amacıyla, 1649 yılında kurulan yeni düzene öneride bulunmuştur. *Okyanusya* eserinin ortaya çıkış amacı diğer tüm ütopya metinlerinde olduğu gibi

yazarın ülkesindeki düzene katkıda bulunmak isteğidir. Eserin yayınlandığı yıllarda eserde önerilen cumhuriyet sistemine geçiş için şartlar belki de hiç olmadığı kadar uygundur. Söz konusu dönemde ülkenin geleneksel idaresine zaten son verilmiş ve istikrarı sağlamak adına denemeler yapılmaktadır. Tabi ki Harrington'ın önerilerinin ülkeye güven ve istikrarı kendiliğinden sağlayabileceğinin bir kanıtı yoktur.

1656 yılında yayınlanan *Okyanusya Cumhuriyeti (The Commonwealth of Oceana)* İngiltere, İskoçya ve İrlanda Cumhuriyeti'nin koruyucusu (*the lord protector*) Oliver Cromwell'e adanmıştır. Harrington, teorisini hayata geçirebilecek güce sahip olan kişinin Cromwell olduğunu bildiği için bu tasarının uygulayıcısı olarak onu seçmiştir. Ancak tasarlanan sistem yıllık döngülerle yöneticilerin belirlendiği bir düzen olduğundan dolayı Cromwell'in kendi kişisel gücünden feragat etmesi ve uzun yıllar boyunca istikrarsızlığın hakim olduğu İngiliz ülkesini bir düzene kavuşturarak arkasından bir tarih yazılmasını ummuştur. Cromwell her ne kadar 1656 yılına kadar ordusunun başında birçok zafer elde etmişse de bu tarih itibarıyla rüzgar tersine dönmeye başlamıştır. Dolayısıyla Harrington, bu tasarı aracılığıyla hem İngiltere'ye yeni bir düzen hikayesi kazandırmayı hem de Cromwell'in gücünü kullanarak hayata geçecek bu sistemle onun adını da bu hikayeye dahil etmeyi istemiştir (Harrington, 1992, s. 264). 1656 yılının siyasal ikliminde insanlar mezhepsel ve partizan bölünmeler içerisinde kendi çıkarlarının peşinde koşmaktadır. Harrington ise kamu çıkarının öncelendiği ve hukukun üstün olduğu, insanların çıkarlarına değil hukuka göre hareket ettiği bir düzen önerisi sunmuştur. Hukukun ve ortak çıkarın önceliğiyle birlikte çıkar çatışmaları hukuka ve ortak çıkarlara uygunluk bağlamında ele alınacaktır. Bu ilke kurumsal ve organizasyonel şeması belli bir yönetimde kişisel güç talepleri ve çıkarlarını önleyecek şekilde iyi düzenlenmiş bir cumhuriyeti ortaya çıkaracaktır (Harrington, 1992, s. 33). Onun tasarısına göre cumhuriyet ne kadar mükemmele yakın olursa vatandaşlar da hukuka uymak ve cumhuriyetin devamını sağlamak için o kadar istekli olacaklardır (Harrington, 1992, s. 218). Çünkü Okyanusya'da vatandaşların güvenliğini sağlayan ve yönetimin devamını getirecek şey kişiler değil ortak doğru ve çıkarları sağlayan hukuktur (Harrington, 1992, s. 8).

Richard Cromwell'in parlamentosu döneminde, 1658-59 yıllarında parlamentoda Harrington'ın görüşlerini savunan temsilciler bulunmuştur. Her ne kadar bu kişilerin uğraşları beyhude görünse de Harrington'ın düşüncelerinin parlamento çatısı altında reformasyondan bir adım önce dillendirilmesi, *Okyanusya*'dan parçalar kullanılarak metinler kaleme alınması ve bu idealin hayata geçirilmeye çalışılması önemlidir (Pocock, 1970, s. 40). Onun düşüncesinin ideolojik konumu, reformasyondan önce soy bağına dayanan bir meclisin önüne geçecek bir sistem önermesidir. Oliver Cromwell iktidarında (*Interregnum*) uygulanan parlamento ve yürütmeyi idare eden tek kişi yönetimi sürdürülebilir gibi görülsede bu sistemi dengeleyecek bir meclis tartışması gündemde kalmıştır. Ancak bu meclisin üyelerinin kimlerden oluşacağı ciddi bir sorun olarak belirmiştir. Bu dengeleyici mecliste bulunması ihtimal olan kişiler ya Oliver Cromwell'in generallerinden ve yargıçlarından oluşacak (Harrington bu durumu Okyanusya incelemesinde bu konudan bağımsız olarak faydasız ya da felakete yol açıcı olarak tanımlamıştır (Pocock, 1970, s. 45) ve dolayısıyla Cromwell'in tek kişilik iktidarını destekleyecek ya da kendisini geçindiremeyecek kadar mülkiyeti olmayanlardan yani, söz konusu dönemde seçme hakkına dahi sahip olamayanlardan oluşacaktır. Dolayısıyla, bu dengeleyici meclisin ortaya çıkarılması ihtiyacı bir gündem oluştursa da bu meclisin üyelerinin belirlenmesi konusu bir sorun olarak ortada kalmıştır. Bu meclise bu alternatif grupların dışında aristokrat kökenlilerin alınması düşüncesi ise eski düzenin yeniden canlandırılması tehdidi olarak görülmüştür. Bu

öngörü nihayetinde reformasyonla birlikte gerçekleşmiş ve Lordlar Kamarası yeniden kurulmuştur. Bu durum Harrington'ın mülkiyet ölçütü ve siyasal biçimlenme analizinin her zaman ya da hiçbir zaman geçerli olamayacağını göstergesi olabilecek bir durumdur. Ancak, Harrington'ın Lordlar Kamarası'na ilişkin analizi *gentry*'nin (zengin toprak sahipleri) yükselişine değil aristokrasinin gücünü kaybetmesi sürecine ilişkindir. Feodal güçlerini kaybettiğine inandığı aristokrasinin sonunun geldiğini ve Okyanusya sisteminde yeniden dirilemeyeceğini bu düşünce üzerinden tanımlamıştır (Pocock, 1970, ss. 41-43). Bu durum yani, aristokrat olarak tanımlanan insanların ekonomik kökenlerinin feodal ilişkiler ya da üretim/ticaret faaliyeti aracılığıyla ortaya çıktığını saptaması kendisinin döneminin siyasal akışını ne denli kapsamlı çözümlediğinin bir göstergesidir. Ayrıca, İngiltere'nin XVIII. yüzyıl siyasal iklimi de Harrington'ın *Okyanusya* eserinde ortaya koyduğu ilkelerin çözülmesi üzerinden parlamentoda dönemin şartlarına göre ideolojik olarak savunulmuştur. Bu nedenle, İngiliz siyasal hayatı ve XVII. yüzyıldan XVIII. yüzyıla uzanan siyasal dönüşümlerde Harrington'ın düşünceleri ideolojik tartışmaların kaynağını oluşturmuştur (Pocock, 1970, s. 48).

Harrington'ın nihai hedefine ulaşmak için eserini kaleme alırken kullandığı bir yöntem ise Eski Ahit anlatıları üzerinden meşruiyet oluşturma çabalarıdır. Bu nedenle Okyanusya sistemini orijinal bir tasarım olarak değil kadim bilgeliğin (*ancient prudence*) yeniden ortaya çıkması olarak sunar. Bu kadim bilgeliğin ilk olarak tanrı aracılığıyla İsrail devletinin ya da cumhuriyetinin yapısında insanlığa sunulmuş, ardından bu devletin doğadaki ayak izleri Yunan polisleri ve Roma cumhuriyeti tarafından takip edilmiştir (Harrington, 1992, s. 8). Aynı şekilde, Musa'nın ortaya koyduğu yasalar orijinal model olarak sunulmuş ve kendisinin ortaya koyduğu düzenin bu orijinal duruma yeniden dönüş olduğunu savunmuştur (Harrington, 1992, s. 28). Bu temelden sisteminde öngördüğü siyasetçilerin/temsilcilerin rotasyonu gibi ilkeleri de yeni bir icat olarak değil, kadim bilgeliğin yeniden ortaya çıkarılması söylemiyle desteklemiştir. Kullandığı bu meşruiyet kazanma araçlarıyla hem radikal önerilerde bulunma hem de muhafazakar bir tutum sergileme imkanını ortaya çıkarmıştır.

Çağdaş siyaset teorisi açısından Harrington'ın nihai hedefine odaklanıldığında ise karşımıza yine tahakküm konusu çıkmaktadır. Pettit'in ortaya koyduğu şekilde cumhuriyetçi teoride tahakküm (*domination*), sivil/özel (*private*) ve kamu (*public*) olarak iki biçimde ortaya çıkmaktadır. Özel tahakküm, kişiler arasında (mülk sahibi-kiracı, işveren-işçi vb.) kurulan keyfi güç ilişkilerini tanımlamaktadır. Kamu tahakkümü ise, devlet organizasyonunun vatandaşlar üzerinde kurduğu keyfi güç ilişkisini anlatmaktadır. Bu durum, despotik yönetimlerde kurulduğu gibi demokratik yönetimlerde de hukuka uygun olmayan uygulamalarla ortaya çıkabilmektedir (Pettit, 2012, s. 3). Harrington'ın tarımsal yasa üzerinden faaliyet geçirmeye çalıştığı sistem özünde özel tahakkümün ortadan kaldırılmasına ya da etkisinin azaltılmasına odaklanmaktadır. Aşağıda açıklandığı üzere, Harrington'ın tarımsal yasası belli bir kişi ya da grubun mülkiyetini, düzeni bozacak şekilde artırmasını engellemeye yöneliktir. Bu çaba söz konusu bu efendilerin iradelerine tabi şekilde yaşayacak insanları ortaya çıkacak özel tahakkümden uzak tutmaktır. Diğer yandan siyasal sisteme dair öngörülen karma anayasa sistemi, gizli oylama yöntemi ve siyasal görevlerde rotasyon ilkesi kamu gücünün belirli kişilerin eline geçmesini engellemeye ve kamu gücünde keyfiyetin önüne geçmeye çalışmaktadır. Bu anlamda Harrington'ın önerdiği sistemin hem mülkiyet düzenlemeleri hem de siyasal düzenlemeler açısından engel olmaya çalıştığı tahakküm unsuru çağdaş cumhuriyet teorisinde karşılık bulmaktadır.

4. Okyanusya'nın Kuruluşu

Okyanusya'nın tarih ve ütopyanın bir araya getirilerek kaleme alındığı görülmektedir. Eser büyük oranda kurgusal bir anlatıdır. Kitap dört bölümden oluşmaktadır. Analitik bir giriş metninin ardından ön hazırlık bölümünde (*The Preliminaries*) hükümetin ilkeleri tarihsel bir temelle açıklanarak feodal ayrıcalıkları, ülkenin içinde bulunduğu denge durumunu ve bunların çöküşünü tekrarlar. İkinci ana bölümde (Yasamacılar Meclisi – *The Council of Legislators*) yeni cumhuriyetin düzenlenmesinin ideal yolları yine hikaye biçiminde anlatılır. Eserin merkezini oluşturan Okyanusya Cumhuriyeti'nin Modeli (*The Model of the Commonwealth of Oceana*) bölümünde söz konusu cumhuriyetin ortaya çıkışı ve meşruluğuna dair anlatı yer almaktadır. Doğal sonuç (*The Corollary*) başlığı ile eserin son bölümünü oluşturan Harrington, söz konusu cumhuriyetin ilk elli yılının nasıl geçtiğini kurgusal bir şekilde aktararak böyle bir yönetimin kurulmasının sonuçlarını anlatır. Eser bu düzenle ve anlatıyla antik dünyanın cumhuriyetlerinden yakın geleceğe uzanmıştır (Davis, 2017, s. 214).

Eserin detayına inildiğinde tanımlanan cumhuriyetin coğrafi özellikleri, komşuları ve bu cumhuriyet ile komşularının tarihsel geçmişleri aktarılmaktadır. Bu kısımda İngiltere (*Oceana*), İskoçya (*Marpesia*) ve İrlanda (*Panopea*)'dan bahsedildiği açıkça hissedilmektedir. *Marpesia* ile *Oceana*'nın kara sınırının olduğunu, tarihleri boyunca düşman olduklarını ancak *Marpesia*'nın kralının veraset yoluyla *Oceana*'nın başına geçtiği aktarılmıştır. Bu anlatıda *Marpesia* kralı Morpheus'un İngiltere tahtına oturan I. James olduğu aşikardır. *Panopea*'nın ise *Oceana* orduları tarafından kendisine bağlı kılındığı aktarılarak İrlanda'nın kurgusal tanımlaması yapılmıştır (Harrington, 1992, ss. 4-7). Eserin amacı dikkate alındığında dikkat edilmesi gereken en önemli karakter ise Oliver Cromwell'i çağrıştıran ancak onun tarihsel çizgisinden kısmen farklı bir çizgi ve karakter izleyen kanun koyucu Archon'dur.

Harrington, Okyanusya'nın kuruluş hikayesini aktarırken bu ütopyanın yönetim sistemini nasıl belirlediğini şu şekilde aktarır. Lord Archon, antik bilgeliği araştırmak ve en iyi örnekleri takip etmek amacıyla antik ve modern cumhuriyetler içerisinde en iyilerini bulmaları isteğiyle elli araştırmacı seçer. Ancak araştırmalar sonucunda her ne kadar iyi yanları olsa da araştırmaya konu olan bu cumhuriyet yönetimlerinin kusurlu olduğu ortaya çıkar (Harrington, 1992, ss. 68-71). Nihayetinde bu örneklerden yararlanarak yeni bir sistem hazırlığına girişilir. Bu eşitlerin cumhuriyetinde, toprak mülkiyetinin dağılımı dengelenmiş, gizli oylama yöntemi benimsenmiş, seçilmiş yöneticilerin rotasyonu kural haline getirilmiş ve iki meclisli bir sistemle tartışma ve çözüm mercileri belirlenmiştir (Harrington, 1992, s. 34). Harrington'ın söz konusu yeni ve/veya radikal önerisinin tepkilerle karşılaşacağı, iç savaşlar yaşamış ve yönetim düzeni tamamen değişmiş İngiliz halkının şartları göz önüne alındığında olağan görünmektedir. Kraliyet taraftarları, tarafsızlar ve farklı görüşlere sahip cumhuriyetçiler tarafından ortak nokta olarak etrafında toplanılacak bir sistem önerisinin ortaya konulduğu Harrington tarafından savunulmuştur. Harrington ısrarla maddi bağımsızlığa sahip seçmenlerin (Harrington, 1992, s. 76) -ki bunlar kralcılar, cumhuriyetçiler ve tarafsızlardan oluşmaktadır- kurumsallaşmış ve istikrarlı bir yönetim etrafında toplanmaları gerektiğini ve bunu arzuladıkları inancıyla önerisinin gerçekleşebileceğini düşünmüştür. Bu savunu onu dönemin muhafazakarlar, ılımlılar ve cumhuriyetçilerinden ayrı bir yere oturtmaktadır.

Harrington partizanlığı demokrasinin en büyük tehdidi olarak görmüş ve bunun anarşiye yol açtığını savunmuştur. Siyasal partiler ve partizanlık genelin değil belirli bir kesimin çıkarlarını ön plana çıkarmaktadır. Partiler arasındaki kutuplaşmanın ülkeyi iç savaşa sürüklediğini ve ulusu parçaladığını savunmuştur. Çünkü partizan tutum kendisini demagojiyle ifade etmekte ve

yurttaşların ortak çıkara ilişkin tutumlarını zedelemektedir. Demagoglara karşı Okyanusya sistemini korumak için millet meclisinde sessizlik ilkesini sunmuştur. Bu iki meclisli sistemde Senato kanunları kendi arasında tartışarak kanun önerilerini sunmakta, Temsilciler Meclisi de herhangi bir tartışmaya girmeden sessizlik içinde kapalı oylama yöntemiyle bu kanunların kabul edilip edilmeyeceğine karar vermektedir (Harrington, 1992, s. XXII). Senato'daki soylular artık birliklerinin başındaki komutanlar değil halkın danışmanları statüsündedir (Harrington, 1992, s. 23). Bu durumun millet meclisindeki ağırlığın daha fakir yurttaşlardan oluşmasını sağlamaya yönelik olduğu iddia edilmiştir.

Okyanusya'nın bütün yetkilileri -adli ve diplomatik dahil- seçimle belirlenmektedir. Bu yetkililerin partizanca tutumlara dahil olmalarına engel olmak için görevde rotasyon ilkesi ve görevi belirli sürelerde bırakma gibi önlemler alınmıştır. Ordu personeli de seçilerek görevlendirilmiş ve sistem hesap verilebilirlik üzerine kurulmuştur. Bu şekilde ordunun halka karşı bir güç olması engellenmeye çalışılmıştır. Vatandaşlar için zorunlu eğitim ve askerlik sistemi tasarlanmıştır (Shklar, 1959, s. 667). Vatandaşlıktan dışlanma siyasal bir temel üzerinden olmamakla birlikte kadınlar, bekar erkekler, serseriler ve çocuklardan oluşmaktadır. Ayrıca tarafsızlık sergileyen ruhban ve avukatlar da vatandaşlığın dışında tutulmuştur. Zamanlanmış yıllık döngülerle mahalle, ilçe ve ulusal kapsamlarda vatandaşlar bir araya gelerek belirlenen yetkiler kapsamında kararlar almakta ve bu şekilde birbirine bağlı bir topluluk olarak ülkenin siyasal yapısına katkıda bulunmaktadır. Bu meclisler katmanlar halinde kendilerinden sonrakileri yetkilendiren bir görev almışlardır. Harrington bu tasarımı, bir topluluğun mevcudiyeti insanların yöntemli bir şekilde bir araya gelmelerinden ibarettir şeklinde açıklamıştır (Harrington, 1992, s. 77). Bu yöntem fikrinin anatomi alanında Harvey'in ortaya koyduğu kan dolaşımı teorisi² ve fizikteki yeni hareket teorisinden esinlenildiği bilinmektedir (Davis, 2017, s. 212). İnsanların yöntemli şekilde bir araya gelmesi sadece onların belirli saflara ayrılması ve sivil topluma dahil edilmelerini sağlamamakta, aynı zamanda hem sivil makamları hem de orduları oluşturmalarını sağlamaktadır. Böylece, bu toplantılar sivil ve asker uzlaşmasını ortaya çıkaran araç konumunda olmuştur. Bu düzenin en ilgi çekici yönü ise sivil, askeri, dini ve idari konularda güç ve yetkinin bu şekilde verilmesiyle siyasi düzenin ve bunun kontrolünün topluluğun en alt katmanına kadar ulaştırılmasıdır.

Uzlaşma, Okyanusya anayasasının en belirgin hükmüdür. Harrington iç savaşların ardından ülkede ortaya çıkan istikrarsızlığı ülkenin en temel problemlerinden bir tanesi olarak görmüştür. Toplumdaki siyasal karşıtlıklar uzlaşma yoluyla giderilerek herkes vatandaş potası içerisinde eşit kılınmaya çalışılmıştır. Okyanusya cumhuriyetinin üstünlükleri anlaşıldığında ve herkes eşit vatandaş statüsüne kavuştuğunda kralcılarının da sisteme dahil edileceğini ve bu önemli sorunun ortadan kalkacağını düşünmüştür (Harrington, 1992, ss. 256-257). Bu sebeple Harrington mümkün olan en geniş tabanın onayını almayı hedeflemiştir. İngilizlerin geleneksel olarak kabullendiği ve devam ettirmek istedikleri yerel yönetimlere katılım arzusunu sistemine dahil etmiştir. Ancak, Harrington ideal devlet tasarımı İngiltere'deki geleneksel fakat işlevsiz otoritelere son vermiştir. Bunun sebebi iç savaşlardan yorulmuş insanların eski düzeni yeniden yapılandırma isteğinin ortaya çıkmasını öngörmesidir. Bu yanılığın önüne geçmek amacıyla sisteminin ana çizgisi olan arazi mülkiyetinin geniş dağılımını ortaya koymuştur. Bu önlem soylu

² Harrington, Okyanusya eserine kurgularken söz konusu bu anatomi ilkesini kendine rehber edinmiş ve tarihteki belirli cumhuriyetleri inceleyerek söz konusu halkların yaşam tarzlarını belirleyen hukuk kurallarını ortaya koymaya çalışmıştır (Reeve, 1984, s. 402). Bu nedenle eserin bütününde tarihsel örnekler verilerek savunulan ilkeler desteklenmeye çalışılmıştır.

sınıfın monarşiyi yeniden kurmaya çalışmasına engel olacaktır. Bu önleme karşın krallık rejimi Oliver Cromwell'e ya da Stuart hanedanından birisine taç giydirilerek yeniden tesis edilebilecektir. Ancak bu durumun siyasal olarak hayata geçebilmesi için dağıtılan topraklar yeniden krallık idaresince ele geçirilmelidir. Bu işlemin ise toprak sahipleri tarafından direniş gösterilmeden kabul edilmeyeceğini ve yeniden uzun iç savaşlar gündeme geleceğini belirtmiştir. Tabakalar ve/veya sınıflar arasında güç (*power*) eşitsizliğinin olduğu bir ortamda cumhuriyetten söz edilemeyeceğini aktarmıştır (Harrington, 1992, ss. 57-58). Bu senaryonun muhafazakarlar ve ılımlılar tarafından bir araya gelinerek yapılması mümkün olsa da Harrington, krallık restorasyonunun bu iki kesimin de çıkarlarına fayda sağlamadığını, ancak Okyanusya sisteminin bu grupların çıkarlarını daha iyi bir şekilde yerine getirdiğini savunmuştur.

5. Okyanusya'nın Yapısı ve Temel İlkeleri

James Harrington siyasal düşünce tarihinde önemli bir yere sahip olan *Okyanusya* adlı eserinde tasarladığı yönetim biçimini eşit cumhuriyet olarak tanımlamıştır. Bu tanımda geçen eşitlik ortaya koyduğu tarım hukuku üzerinden sağlanmaya çalışılmıştır. Harrington'ın bu nitelemesi, dönemin siyasal tahayyüllerinde eşitlik ve özgürlük kavramlarının aldığı yeni biçimleri yansıtmakla kalmayarak aynı zamanda XVII. yüzyıl İngiltere'sinin toplumsal yapısında ortaya çıkan dönüşümlere dair özgün bir çözümleme sunmaktadır. Onun eşit cumhuriyet anlayışında eşitlik, soyut bir kavramdan ziyade tarımsal üretim ve mülkiyet dağılımı üzerinden somutlaşmaktadır. Başka bir ifadeyle Harrington, siyasal düzenin adaletini toprak sahipliğiyle doğrudan ilişkilendirmiş ve geliştirdiği tarım hukuku sayesinde cumhuriyetin uzun ömürlü olabileceğini öne sürmüştür.

Yukarıda aktarıldığı üzere, Okyanusya'nın topraklarının belirli sınıfların tekeline geçmesini engelleyecek bir düzen kurulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Harrington, toplum içindeki mülkiyet farklılıklarının tamamen ortadan kaldırılmasını savunmamıştır. Bunun yerine aşırı eşitsizliklerin cumhuriyetin istikrarını bozabileceğini ileri sürmüştür. Ona göre, mülkiyetin belirli ellerde yoğunlaşmasının önlenmesi, yurttaşlar arasında görece bir denge sağlayacak ve siyasal düzeni ayakta tutacaktır. Buradaki temel vurgu, mülkiyetin tamamen eşit bir biçimde dağıtılması değil, farklılıkların cumhuriyetin bütünlüğünü sarsmayacak düzeyde tutulmasıdır. Dolayısıyla Harrington'ın eşitlik anlayışı modern anlamda bir toplumsal eşitlikten ziyade, siyasal istikrarı teminat altına alan bir denge ilkesidir.

Harrington'ın sisteminde dikkat çeken bir başka husus, dönemin toplumsal hiyerarşileriyle uyumlu biçimde, ücretli çalışanların özgür bireyler olarak kabul edilmemesidir. Yaşadığı dönemin kabullerine uyarak³ ve bu kabulleri içselleştirerek ücretli çalışan insanları özgür olmadıkları gerekçesiyle hizmetliler sınıfına dahil etmiştir. Yurttaş olarak kabul edilmeyen bu insanlar siyasal sistemin dışında bırakılmışlardır. Söz konusu grup sadece yurttaşlıktan dışlanmamış, cumhuriyetin dışındaki bir halk olarak tanımlanmış ve Okyanusya cumhuriyetinde meydana gelebilecek bir düzensizliğin ve/veya kargaşanın içsel ya da dışsal etkenleri sayılarak incelenirken bu insanlar kargaşa ve/veya düzensizliğin dışsal sebepleri olarak Okyanusya

³ Birinci iç savaşın ardından bir araya gelinen Putney Tartışmaları'nda bu insanların oy hakkı konusu Leveller takipçileri tarafından doğal hak iddialarıyla birlikte gündeme getirilmiş (Robertson, 2018, s. 8) ancak Oliver Cromwell taraftarları ve özellikle damadı Henry Ireton bu insanların iş yaptıkları kişilere bağımlı olduğu dolayısıyla belli bir miktar vergi ödeyecek ekonomik güce sahip olmayan insanların her zaman işverenleri ve/veya hamileri tarafından yönlendirileceklerini iddia ederek bu teklifi sert bir şekilde reddetmiştir (Robertson, 2018, ss. 85-86). Toplantılar sonrasında dönemin mevcut vergi miktarı düşürülerek kısmi bir oy hakkı reformu yapılmışsa da Leveller hareketinin gücünü yitirmesiyle beraber tüm özgür İngiliz vatandaşlarına oy hakkı isteği yüzyıllar sonrasına kalmıştır.

cumhuriyetine tabi halklarla birlikte sıralanmışlardır (Harrington, 1992, s. 158). Bu tehdit ve/veya tehlike anlatısıyla sistemden dışlanan kesimler teorik bir gerekçeyle dayandırılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla Harrington'ın eşit cumhuriyeti belirli bir gelire özellikle toprağa sahip olan insanlardan oluşmaktadır. Bu insanların arasındaki mülkiyet eşitsizlikleri sistemi tehlikeye atmadıkça kabul edilmektedir. Bu bileşenler üzerinden önerilen sistem bütün yurttaşların seçtiği ve farklı sınıflardan oluşan, her ikisinin de veto hakkının olduğu iki yasama organıdır.

Okyanusya cumhuriyeti için önerilen anayasal yapıda yasama organları Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşmaktadır. Senato 300 üyeden, Temsilciler Meclisi ise 1050 üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler yıllık yenilenen seçimlerde yurttaşlar tarafından gizli oy ilkesine göre seçilmektedir. Seçimler her yıl yenilenmektedir ancak, üç yıllık dönemlerle görev yapmak üzere her yıl yalnızca üçte bir oranında yenilenme söz konusudur. Böylelikle hem süreklilik hem de yenilenme dengelenmiş olmaktadır. Önemli bir kural olarak, aynı kişinin ardı ardına iki dönem seçilmesine izin verilmemiştir (Harrington, 1992, s. 121). Bununla birlikte, yasama organlarının işleyişinde belirli mülkiyet şartlarının varlığı da dikkat çekmektedir. Senato ve Temsilciler Meclisi'nin 450 üyesi için belirli bir miktar mülkiyete sahip olma şartı vardır. Mirasyediler ve hizmetliler (daha genel anlamda ücretliler) hariç otuz yaşını doldurmuş bütün erkeklerle seçme hakkı verilmiştir. Yasama organları arasındaki görev dağılımı da sistemin temel ilkelerinden biridir. Meclisler arasında keskin bir güçler ayrılığı tanımlanmıştır. Kanun tasarıları Senato tarafından hazırlanacak ve Temsilciler Meclisi hiçbir tartışma yapmadan Senato tarafından tartışılmış ve önerilmiş kanun maddesini onaylayacak ya da reddedecektir (Harrington, 1955, ss. 17-18). Harrington bu şekilde karma anayasasının azınlığını Senato'ya, çoğunluğu ise Temsilciler Meclisi'ne oturtmuştur. Bu düzenleme, cumhuriyetin çıkarlarının korunmasını ve siyasal istikrarın sürdürülmesini hedeflemiştir. Cumhuriyetin diğer sivil, askeri ve yargı mensupları da seçimle iş başına gelecek ve aynı göreve ardı ardına iki dönem seçilemeyecektir (Macpherson, 1962/2024, s. 243).

Harrington'ın tasarımında toplumun sınıfsal yapısı da net bir şekilde belirlenmiştir. Bu meclislerde etkinlik gösterecek sınıfsal yapı, soylular-eşraf (*gentry*) ve halk şeklinde bölünmüştür. Birinci grup Senato'yu, Temsilciler Meclisi'nin 450 sandalyesini ve önemli resmi makamları ele geçirecektir. Bu pozisyonlar için belirlenen mülkiyet şartı yılda minimum yüz pound gelir etmektir. Bu kazanç toprak, mal ve/veya faizden kazanılabilecektir. Dolayısıyla varlıklı çiftçi ve şehir sakinleri de birinci sınıfa dahil olabileceklerdir. Harrington sistemin bu şekilde kurulmasını, birinci sınıfa kayırmak için değil aksine Temsilciler Meclisi'nin çoğunluğunun yıllık kazancı yüz pounddan az olan kişilerce oluşmasını sağlamak adına gerçekleştirdiğini savunmuştur (Harrington, 1992, ss. 160-161; Macpherson, 1962/2024, s. 244). Kurulan sistemde bir organ yasayı yaparken diğeri onay merci olduğu için sınıflar arası dengenin sağlanacağı varsayılmıştır. Ancak, Harrington'ın öngördüğü bu denge mekanizmasının işlerliği tartışmaya açıktır. Yukarıda aktarıldığı üzere partiler ve propagandanın yasak olduğu ve halkın Senato'ya kendi içerisinden üye gönderemediği bir seçenekte, bu dengenin sağlıklı kabul edilmesi sorunludur. Bu durum, temsiliyetin sınırlarını daraltmakta ve sınıflar arası denge iddiasını zayıflatmaktadır. Yine de Harrington tarihsel örnekler üzerinden araştırma yaparak ortaya çıkardığı sisteminde karma anayasayı kurgulayarak ortak çıkarın sağlanmasını, istikrarı ve en önemlisi bir azınlığın ya da tek kişinin dengeye bozamayacak olmasını hedeflemiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere eşit cumhuriyetin esas koruyucusu söz konusu kurgulanan siyasal kurumlar değil tarım hukuku ilkesidir. Bu ilke sayesinde sınıf ya da sınıfların diğerlerini açacak şekilde toprağa sahip olamayacağı öngörüsü üzerinden söz konusu siyasal kurumlarla birlikte

cumhuriyetin sonsuz olacağı tasavvur edilmiştir. Harrington bu öngörüye şu şekilde bir hesapla ulaşmıştır. İngiltere'nin tarım sektöründe iki bin poundluk yıllık toprak geliri sınırı vardır ve bunun beş bin insanın eline geçmesi ve geri kalan beş yüz bin insanın topraksız kalması sistemin kritik sınırının aşılması olarak ortaya konulan tarım ilkesinin aşılması anlamına gelmektedir. Ancak, Harrington bu durumu olasılık dışı olarak değerlendirmiş ve bu olasılık dışı durum gerçekleşse dahi cumhuriyetin ve yurttaşlar arasındaki dengenin devam edeceğini savunmuştur. Bu savunu bütün toprakların bahsi geçen beş bin kişinin eline geçse de bu kişilerin hala halktan güçlü olmadıklarıyla ya da olamayacaklarıyla açıklanmıştır. Bu duruma ek olarak, tarım hukukunun böyle bir dönüşüme müsaade etmeyeceğini çünkü, sistemin yıkılmasının söz konusu zengin kesimlerin işine yaramayacağını iddia etmiştir. Dolayısıyla, cumhuriyetteki eşitlik insanların çabalarının karşılığı olarak elde ettiği kazanca dayandırılarak kurgulanmıştır.

Harrington, oy hakkı olan tüm yurttaşlara mülkiyeti ya da zenginliği eşit olarak paylaştırmanın haksızlık olduğunu savunmuştur. Ona göre önemli olan, üst sınıfların orta halli insanların yukarı doğru ilerlemesine müsaade etmesi ve bu sürecin toprak dengesini bozmadan işlemesidir (Macpherson, 1962/2024, ss. 246-247). Bu düşünce, onun çift meclisli yasama yapısını meşrulaştıran temel argümanlardan biridir. Harrington, bu ilkeyi basit fakat etkili bir benzetmeyle açıklar: Bir çocuk kekleri dilimlediğinde, diğerinin seçim yapması sağlanır; böylece her iki taraf da kendi çıkarını maksimize etmeye çalışamaz. Harrington'a göre çift meclisli sistem de benzer bir mantığa dayanır; bir meclis yasa yaparken diğerinin yalnızca onay ya da ret hakkına sahip olması, kişisel çıkarların kurumsal düzeyde dengelenmesini güvence altına alır (Harrington, 1992, s. 22). Bu sistemin tarihsel incelemeler sonucunda tasarlandığı eser incelemesinde ortaya çıkmaktadır. Harrington, Venedik cumhuriyeti ve Eski Ahit'te aktarılan İsrail cumhuriyetindeki çift meclis sistemlerini inceleyerek yukarıdaki sistemi kurgulamıştır. Bahsi geçen bu sistemlerde yukarıda aktarılan kek metaforu pratik olarak uygulamaya konmuş görülmektedir. İsrail örneğinde senatörler kura ile belirlenmekte ve halk tarafından onay süreci işletilmekte iken, Venedik örneğinde seçmenler kura ile belirlenmekte ve seçmenler de yöneticiyi seçmektedir (Harrington, 1992, s. 27). Harrington'ın kek metaforunu siyasal sisteme uygularken getirdiği yenilik Venedik cumhuriyetinin aksine siyasal sisteme katılacak sosyal tabanı genişletmesidir.

Harrington, toprakların belirli bir kesimin eline geçmesiyle birlikte topraksız kalanların neden isyan edip toprakları kendi aralarında paylaşmamları gerektiğini de şu şekilde açıklamıştır. Onun hesabına göre, bir milyon aile reisine bu bölüşümden yılda on pound gelir düşecektir. Oysa, vasıfsız bir işçinin bir günlük kazancının minimum bir şilin olduğunu ve söz konusu bölüşümden daha yüksek kazancı olduğunu savunmuştur. Mevcut durumda elde edilen gelir, olası bir yeniden dağıtımdan çok daha fazladır. Dolayısıyla toprakların eşit bölünmesi bu kazancı ortadan kaldıracaktır. Kısaca söz konusu kişinin emeği, söz konusu kiranın dört kat fazlasıdır. Bu nedenle hiçbir halk, iç savaşı göze alarak daha düşük bir gelir düzeyini tercih etmeyecektir (Harrington, 1992, s. 181). Bu argüman, Harrington'ın sisteminin yalnızca siyasal değil aynı zamanda ekonomik bir mantığa da dayandığını göstermektedir. Dikkatle incelendiğinde, onun yaklaşımı kapitalist piyasa ekonomisinin erken temelleriyle örtüşmektedir. Ancak, insanlar her zaman ve şartta *homo economicus* (ekonomik insan) değildir. Kararlarını alırken rasyonel tercihler yapmalarının bir garantisi yoktur. Dolayısıyla, sistemin meşrulaştırılmasına ve kurulduğunda sürekliliğinin sağlanmasına yönelik girişilen bu çabanın ön kabul olan rasyonel insan tercihleri, düşünür tarafından gerçekleştirilen ekonomik ve siyasal analizler göz önünde bulundurulduğunda zayıf kalmaktadır.

6. Sınıflar ve Denge İlkesi

Harrington, bütün cumhuriyetlerin yüzeysel olarak farklı kurum ve yapılarla örgütlenseler de denge ilkesine uyum sağladıklarını iddia etmiştir (Harrington, 1977, s. 485). Onun siyasal teorisinde bu ilke yalnızca teknik bir anayasal düzenleme olarak değil, cumhuriyetin yaşam kaynağı olarak görülmektedir. Denge ilkesi olmaksızın siyasal sistemin kalıcılığını sürdürmesi mümkün değildir. Bu bağlamda cumhuriyetleri kendi içerisinde inceleyerek genişlemeci-korumacı ve eşit-eşit olmayan şeklinde sınıflandırmalara ayırmıştır (Reeve, 1984, s. 402). Ona göre cumhuriyetin hangi sınıfa girdiği, toplum içindeki mülkiyet dağılımı ve sınıflar arası ilişkinin niteliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Ancak Harrington'ın denge ilkesi, her ne kadar kendisi bunun ölümsüz cumhuriyetin temeli olduğunu iddia etse de iki yönlü kurgulanmıştır. Yukarıda da aktarıldığı üzere, Harrington'a göre sınıflar arası mülkiyet eşit olduğunda siyasi dengede dengesizlik vardır, çünkü böyle bir eşitlik, toplumun doğal hiyerarşisini bozarak istikrarsızlık doğurur. Bununla birlikte, mülkiyet eşit şekilde dağılmamış olsa da ancak mülkiyet dengesi tanımlamasına uyulduğunda denge vardır. Harrington'ın asıl amacı sınıflar arasında tam bir eşitlik yaratmak değil, ortak çıkarın ve siyasal istikrarın sürekliliğini sağlamaktır. Bu nedenle halkın mülkiyetin mutlak çoğunluğunu elde tutmasını arzu etmemiştir. Böyle bir durumda soylulara tanınan imtiyazlar ortadan kalkacağı ya da azalacağı için monarşiyi yeniden ihdas ederek cumhuriyete son vermeleri tehlikesini göz önünde bulundurmıştır (Reeve, 1984, s. 405). Harrington'a göre cumhuriyetin çöküşüne yol açabilecek bu tehlikeye karşı en etkili çözüm, eserinin temel ilkesi sayılabilecek ve dengeyi sağlayacak olan tarım yasasıdır. Tarım yasası, mülkiyetin dağılımını sınırlayan bir mekanizma işlevi görürken, aynı zamanda görevlerin rotasyon ilkesine göre yenilenmesiyle de desteklenmiştir (Harrington, 1992, s. 33). Bu nedenle Harrington'ın siyasal teorisinde istikrarın kaynağı, güç dengesi ile mülkiyet dengesi arasındaki zorunlu uyumdur.

Harrington eserinde karma hükümetteki küçük azınlık (*few*) kavramını soyluluk ve eşrafi (*gentry*) birbirinin yerine kullanarak açıklamıştır (Reeve, 1984, s. 407). Bazen eşrafi küçük azınlık ya da soylu sınıfın içinde bazen de dışında bırakarak konumlandırmıştır (Macpherson, 1962/2024, s. 220). Bu durum, Okyanusya'daki sınıfları tartışırken eşrafın konumunu tartışmalı bir hale getirmiştir. Çünkü, tarihsel süreci aktarırken yaptığı değerlendirmelerde Kraliçe Elizabeth döneminde mülkiyet dengesinin soylulardan halka kaydığını belirterek Avam Kamarası'nın bu süreçten yararlandığını kaleme alması eşrafın da halk tanımlamasının içerisine dahil edildiğinin göstergesidir (Harrington, 1977, s. 606). Ancak denge ilkesinden bahsederken ya da *Okyanusya* eserinde olduğu gibi İngiltere için bir sistem önerirken eşraf soylulukla tanımlanmış ve halkın dışında tutulmuştur. Eşrafi tanımlarken onların büyük topraklara ve servete sahip olarak etraflarındaki nüfusu kendilerine bağladıklarını kaleme almış fakat, bunların cumhuriyete ya da bir halk iktidarına ancak dengesiz bir mülkiyete sahip olurlarsa zarar vereceklerini belirtmiştir. Eğer bu sınıf dengeli bir mülkiyet sisteminde varlığını sürdürürse, cumhuriyetin hayat kaynağı olabilecektir (Harrington, 1992, s. 15). Bu yaklaşım, Harrington'ın Machiavelli ile diyaloga girdiği bir noktayı göstermektedir. Zira Machiavelli halkın özgürlüğünü tehdit edebilecek en önemli toplumsal kesimin aristokrasi olduğunu, aristokratların çıkarlarının halk iktidarını boşa çıkaracağını vurgulamıştır. Harrington ise aristokrasinin cumhuriyet için yıkıcı değil, doğru dengeler içinde varlık gösterdiğinde kurucu bir unsur olabileceğini savunarak ondan ayrılmıştır (Harrington, 1992, s. 15). Harrington'ın Senato'yu bu sınıftan gelen üyelerden oluşturma fikrinin ardında da bu düşünce vardır. Ona göre bu sınıf siyasete ayıracak zamanı olduğu ve bu zamanı başka herhangi bir uğraşa girişmeden servetiyle karşıladığı için doğal

olarak bilgedir. Ancak, böyle bir mülkiyete sahip olan herkes doğal olarak bilge değildir ve bunun ayrımını yapacak olan onları seçecek halktır (Harrington, 1992, s. 23). Yani halk, seçimler aracılığıyla kimin gerçekten bilge olduğunu belirleyecek ve böylelikle halk egemenliği korunacaktır ya da halk ona göre bu şekilde egemen kılınmıştır (Harrington, 1992, s. 143). Görüldüğü üzere, buradaki soyluluk tanımı antik cumhuriyetlerin doğal aristokratları gibi tanımlanmış ve sadece gelir üzerinden değil siyasal erdeme sahip olabilme ve başkalarına karşı bağımsız olma üzerinden şekillendirilmiştir.

Tarımsal sistemin korunması ve sınıflar arasında dengenin sağlanması elde edilen toprağın elden çıkarılamamasına ilişkindir. Harrington İngiltere tarihi incelemesinde bu konuya dair şu şekilde bir değerlendirme yapmıştır. Krallık iktidarının soyluların topraklarını elden çıkaramayacaklarına dair bir yasa çıkarmış olduğu senaryoda Gotik dengenin korunabileceğini iddia etmiştir (Harrington, 1977, s. 472). Bu bağlamda Harrington, Okyanusya cumhuriyetinin istikrarını tehlikeye sokabilecek başlıca unsurları mercek altına almıştır. Bu tehditler başlıca miras hakkı, en büyük erkek çocuğun miras hakkı (*primogeniture*), askeri hizmetlere ilişkin verilen mülkiyet hakkı ve serbest elden çıkarma hakkı (*freedom of testamentary*)(vasiyetname üzerinden yapılanlar da dahil) olarak sıralanmıştır. Pocock, Harrington'ın ortaya koyduğu tarım yasası ve mülkiyet sisteminin bu gibi tehditlere karşı toprak sahipliğindeki dengenin piyasadaki değişikliklerden ve ailelerin büyüklüklerinin ortaya çıkarabileceği ihtimallere karşı korumak için tasarlandığını savunmuştur (Harrington, 1977, s. 62). Yani piyasa dalgalanmaları, ailelerin büyüklüğü veya kişisel tercihler mülkiyet dengesini bozmasın diye bu yasa tasarlanmıştır. Miras hem sınıfların sürekliliği hem de sistemin korunması açısından Harrington tarafından cazip bulunmuştur. Çünkü miras hakkı, mülk sahibinin toprağı elinden çıkararak piyasaya sunmasının önüne mirasçının çıkarlarını koymaktadır. Bu sistem geleneksel miras ilkesinden gelmektedir. Ancak, bu sistem toprağın belirli ellerde kalmasından dolayı, özellikle ilk doğan çocuğa miras hakkının olduğu ülkelerde, toprağa sahip olmayanların çalışkanlıklarına sekte vuracaktır. Miras konusunda Harrington'ın önerisi şu şekildedir.

“İlk olarak, Oceana'nın uygun toprakları içinde bulunan tüm araziler için, şu anda veya bundan sonra yıllık geliri beş bin poundu aşan bir araziye sahip olan ve birden fazla oğlu olan her erkek, arazisini, her birine yıllık 2000 poundun üzerinde bir gelir sağlayan arazilerde, eşit olarak bölüştürmekle yükümlüdür veya daha az ise, en büyük oğluna kalan kısım veya payın geliri iki bin poundu geçmeyecek şekilde bölüştürmelidir. Şu anda yıllık geliri iki bin poundu aşan araziye sahip olmayan hiç kimse, (yasal miras yoluyla hariç) söz konusu geliri aşan araziye kendisine ait olarak alamaz, kullanamaz, satın alamaz veya elde edemez” (Harrington, 1992, s. 101).

Önerilen bu yapı ile hem insanların çalışkanlıkları süreklilik kazanacak hem de sistemin istikrarı sağlanacaktır. Çünkü onun anlayışında miras sistemi ile yönetim sistemi paralel hatlarda ilerlemektedir. İlk erkek çocuğun mirası elde ettiği hükümet sistemlerinde monarşinin görüldüğünü ancak, yukarıda belirtilen şekilde paylaşımlı bir miras hakkının olduğu yönetimlerin cumhuriyet olduğunu aktarmıştır. Bununla birlikte, yukarıda bahsedildiği üzere tarihsel incelemelerde toprakların yaşayan mülkiyet sahibi tarafından elden çıkarılması ile sistemin korunması arasında bir bağ kurulmuştur. Okyanusya'nın tarım yasası ilkelerinde ise toprağın yaşayan mülkiyet sahibi tarafından elden çıkarılmasına dair bir ifadede bulunmamıştır. Bunun nedeninin Harrington'ın miras ve elden çıkarma olgularını birbirine bağdaşmaz olarak kabul etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Reeve, 1984, s. 411).

Elden çıkarma olgusunun temel güdüsü tahmin edileceği üzerine para faktörüdür. Harrington, para faktörünün belirli şartlar altında mülkiyet dengesinde değişikliklere neden

olabileceğini öngörmüştür. Çünkü para toprakla tam bir zıtlık içerisinde. Toprak düzenli gelir sağlarken, para dalgalanmalara açık olduğu için istikrarsızdır. Bu gerekçeyle Harrington, parayı siyasal sistemin temeline yerleştirmemiştir. Ancak, tüm bu açıklamalara karşın toprak üzerinden kurulan dengenin para ile karşılanabileceği bazı istisnalar belirlemiştir. Bu istisnalar ticaret faktörünün ortaya çıkaracağı sorunları tetikleyebilmektedir. Harrington'ın toprak ve ticarete dair görüşleri özünde bu varlıklara sahip kişilerin siyasal yetkinlikleri ve dengeye ilişkin kaygılardır. Geçimini ticaretten sağlayan kişilerin vatandaş olarak kabul edildiği bilinmekle beraber, Harrington'ın söz konusu ticari faaliyetlerden elde edilen geliri düzensiz ve dolayısıyla istikrarsız görmesi, bu kişileri yurttan yeterliliği konusunda sorgulamasına neden olmuştur (Pocock, 2014, s. 391). Ayrıca, para ekonomisindeki hızlı değişimler dengenin yaratılmasında ciddi sorunlar ortaya çıkaracağı için bu konuya temkinli yaklaşmıştır. Dönemin şartlarından kaynaklanan bir mantıkla paradan oluşan servet ile siyasal güç arasında bir bağlantı kurmamış ya da kuramamıştır. Çünkü, onun anlayışına göre ordulara sahip olabilmek ya da kısaca devleti yönetecek güce sahip olmak için toprak gereklidir (Diamond, 1978, s. 393). Toprak düzenli bir gelir sağlayarak iktidarın ihtiyacı olan şeyleri istikrarlı bir şekilde karşılamakta ancak toprağın yerine para konularak bu istikrar sağlanamamaktadır. Çünkü para toprağı değersizleştirerek onun üzerinden elde edilen düzenli gelir ve yaşam maddelerini ortadan kaldıracaktır (Reeve, 1984, s. 414). Harrington için para ticarete kullanılmak için vardır ancak, bankalar kurularak bir ihtimal buradan bir sermaye ortaya çıkarılabileceğini düşünmüştür. Para denge unsuru olarak toprağın yerine geçebilir. Harrington, bu koşulun gerçekleşebilmesi için üç durumun altını çizmiştir. Bunlardan birincisi mülkiyet olarak toprağın hiç bulunmaması, ikincisi Cenova ve Hollanda'da olduğu gibi toprağın insanları beslemeye yetmemesi ve onları ticarete yani paraya yönlendirmesi, üçüncüsü ise topraktaki parsellerin çok küçük oranlarda olmasıdır (Harrington, 1977, s. 406).

Bu başlıkta yer alanlar Harrington'ın genel düşünceleriyle birlikte toparlanacak olursa şu şekilde bir çerçeve ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar belirli bir gelirin altındaki insanları siyasal alanın dışında bırakmış olsa da Harrington Okyanusya tasarısında sınıf siyasetinin yerine eşit vatandaş ilkesini koyarak yeni düzen önerisini kurgulamıştır. Bu kurguyu tarımsal düzen üzerinden ve toprağı para ve ticaretten tamamen ayırarak kurumsallaştırmaya çalışmıştır. Toprak, piyasadan izole edilmelidir fakat bu özel durum, belirli kişilerin büyük toprak sahipleri haline gelmesinin önüne geçecek şekilde uygulanmalıdır. Kısaca, toprağın piyasadan ayrı tutulması ilkesi, denge ilkesini baltalamamalıdır. Bu durumun gerçekleşmesi hem denge ilkesine zarar verir hem de insanların çalışma şevklerini kırar. Harrington için yurttaşların çalışan olmaları düzenin dinamizmini sağlamak ve korumak için gereklidir. Ticaret her ne kadar zenginliği artırdığından dolayı arzu edilir bir şey olsa da dengeyi bozabilme ihtimali yüksek olduğu için arzu edilmeyen ancak gerekli bir şeydir. Halk hükümeti için denge ilkesi mutlaka korunmalıdır aksi takdirde monarşi bu hükümeti devirir. Halk hükümeti insanların siyasal sisteme dahil olmasını, ülkenin kaderiyle kendi kaderini birleştirmesini dolayısıyla, ülkenin her açıdan güvenliğine ilgi duymasını sağlar. Sayıca fazla olan cumhuriyetin bileşenleri, güçlerini siyasal sistemi korumak için kullanır (Macpherson, 1962/2024, s. 251) ve bu şekilde cumhuriyet ilebet yaşar.

7. Sonuç

Bu çalışma, James Harrington'ın *Okyanusya* kitabını metodolojik bir şekilde inceleyerek Türkçe literatüre kazandırmayı hedeflemiştir. Bu inceleme sürecinde J.G.A. Pocock'un cumhuriyetçi gelenek tezinden yararlanılarak Machiavelli'den Amerikan devrimine uzanan

süreçte, İngiltere durağının en önemli noktalarından birisi olan James Harrington analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen analizde yalnızca Harrington'ın yaşadığı dönemin ve eserinin tarihsel bağlamı incelenmemiş, düşünürün tasarısını evrenselleştirmek için ortaya koyduğu örnekler de incelemeye dahil edilmiştir. Harrington eserinde Eski Ahit üzerinden yola çıkarak İsrail cumhuriyetinin ve Venedik cumhuriyetinin siyasal sitemlerini ve Osmanlı İmparatorluğu'ndaki toprak sistemi-iktidar ilişkilerini ortaya koyarak yaptığı tespit ve analizlerle mülkiyet-güç-iktidar ilişkisi üzerine evrensel bir siyaset bilimi yasası formüle ettiğini kanıtlamaya çalışmıştır.

James Harrington XVII. yüzyılda İngiltere'nin içerisinden geçtiği kaotik ortamın sonucunda ortaya çıkan karmaşaya, antik dünyanın cumhuriyetlerini inceleyerek ve Okyanusya cumhuriyetini kaleme alarak bir çözüm önerisi sunmuştur. İngiltere halkı, iç savaşlar sonrasında ortaya çıkan devrimle birlikte Harrington'ın deyimiyle Gotik dengeyi ortadan kaldırmış, ancak yerine bir denge kuramamıştır. Bu sorunun çözümü için Harrington, tasarladığı eşit cumhuriyet idealiyle, ülke toprağı üzerinden formüle ettiği yeni ve alternatif bir denge imkanı sunmuştur. Bu öneri her ne kadar İngiltere'de krallık yeniden ihdas edilmeden önce parlamentoda gerçekleştirilen çözüm tartışmalarından bazı temsilciler tarafından savunulmuş olsa da yeterli ilgi ve/veya desteğı bulamayarak başarılı olamamıştır. Harrington'ın önerileri XVIII. yüzyılda da gündeme gelmiş ve İngiltere'de parlamenter monarşinin kurumsallaşmasına giden süreci beslemiştir. XX. ve XXI. yüzyılda Harrington'ın metinlerine olan ilginin artması ise özellikle Philip Pettit'in neo-cumhuriyetçi eserleriyle zirve noktasına ulaşmıştır. Pettit, cumhuriyetçi teoride üzerine yoğunlaştığı karma anayasa, tahakkümsüzlük olarak özgürlük ve yurttaşlık erdemi ilkelerinin kurucularından birisi olarak Harrington'ı göstermiş ve Harrington'ın kavramsal aygıtlarını çağdaş siyaset teorisinde yeniden canlandırmıştır.

Harrington hem siyaset teorisi hem de düşünce tarihi alanları açısından değerli tespitlerini erken modern dönemde ortaya çıkarmıştır. XVII. yüzyıl İngiltere'si içerisinden geçtiği toplumsal ve siyasal sorunlar nedeniyle toplum sözleşmesi kuramına ilişkin tartışmalar açısından zengindir. Harrington'da eşit cumhuriyet ideali ile bu tartışmaya katılmıştır. Cumhuriyet ideali, kavramın özü gereğı halkı kurucu unsur olarak belirlemeli ve sistemin içerisine ve işleyişine entegre etmelidir. Ancak bu sistem nasıl garanti alınacaktır ve uzun vadede nasıl korunacaktır. Yapılan sözleşmeler, onları koruyacak yasal düzenek ve temel şartlar gerçekleşmediğı sürece anlamlı değildir. Harrington, tüm bu soruları göz önüne alarak tarihsel incelemelerini ve analizlerini yapmış ve cumhuriyetin ancak toprağın dağılımı üzerinden halk arasında bir denge oluşturularak kurulabileceğini ve hayatta kalabileceğini savunmuştur. Bu çözümlemeler ve önermelerle, siyasi güç ile mülkiyet dağılımı arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak siyaset teorisi alanına önemli bir katkıda bulunmuştur. Siyasal güç ile mülkiyet arasında özellikle ordu besleyebilmek adına önemli bir bağ vardır. Bu güce sahip olan ya da olanlar siyasal gücü de ellerinde tutmaktadır. Osmanlı, Venedik ve İsrail karşılaştırmaları üzerinden yaptığı analizle evrensel bir yasa ortaya koymaya çalışmıştır. Bu yasa toprakların dengesiyle (*balance*), imparatorluğun doğasının paralelliğı olmuştur. Topraklar bir kişinin elinde toplandığında monarşi, az sayıda kişiden oluşan bir grubun elinde toplandığında aristokrasi ve toprak halka "eşit" dağıldığında cumhuriyet ortaya çıkmaktadır.

Harrington'ın eşit Okyanusya cumhuriyeti çoğunluğu oluşturan halkın merkeze konduğu bir sistem olarak görünmekle birlikte, gerçekleştirdiğı antik cumhuriyet incelemeleri Okyanusya cumhuriyetinde soyluların ve eşrafın da sisteme etkin bir katılım sağlaması gerektirdiğini ona düşündürmüştür. Harrington, yaşadığı dönemde siyasal hayata katılmak için gerekli olduğu

düşünülen kimseye bağımlı olmama sınırını ya da ilkesini kabul ederek belirli bir seviyenin altında geliri olan insanları siyasal hayatın dışında tutmuştur. Çağdaşlarından bu duruma itiraz ederek tüm özgür İngiliz erkeklerini özgür kabul etmek isteyenler sadece Gerard Winstanley ve Levellers öncüleridir ki Levellers öncüleri de bu konuda taviz vermişlerdir. Dolayısıyla, Harrington'ın eşit cumhuriyetinin yurttaşları aslında daha başlangıçtan itibaren eşit olamamışlardır. Harrington, kurulacak cumhuriyetin hayatta kalabilmesi adına soylular ve eşrafı sistemin merkezine dahil ederek ülkenin zenginliğini garanti altına almaya çalışmıştır. Ancak bu sınıfların tüm gücü ellerine geçirerek sistemin hakim konumuna gelememeleri için tarım yasasını kurgulayarak toprak sahipliğinin belirli bir dengede tutulmasını garanti altına almaya çalışmıştır. Bu şekilde sınıflar arasında denge sağlanacak ve siyasal sistem korunacaktır. Bununla birlikte, sistemde paranın ve ticaretin konumu her ne kadar sınırlı tutulmaya çalışılsa da tasarı boyunca bir tehdit unsuru olarak görülmüş ve sistemin korunması son kertede halkın sayıca fazlalığına bağlanarak siyasal gücün yine askeri güce indirgendiğini saptanmıştır. Nihai olarak Okyanusya'nın yurttaşı olmak ve siyasal sistemine katılmak doğrudan mülkiyetle ilişkilidir ve bu mülkiyetin miktarına göre yurttaşın siyasal kapasitesi artmakta ya da azalmaktadır.

Bu çalışma, Harrington okumasının yalnızca XVII. yüzyıl İngiltere'sini anlamlandırmak değil, aynı zamanda cumhuriyetçi teorinin temel kavramlarını ve bu kavramların günümüze yansımaları işaret etmektedir. Özellikle, mülkiyet-özgürlük ilişkisi ve tahakkümün ortadan kaldırılması için devletin keyfi olmayan bir yöntemle ekonomik düzenlemelere gitmesi tartışması cumhuriyetçi teorinin halen üzerinde durduğu bir unsurdur. Bu tartışma, Harrington tarafından ortaya konulan mülkiyet dağılımının iktidar yapısını belirlemesi teziyle yakından ilişkilidir. Ekonomik eşitsizlikler, cumhuriyetçi özgürlük teorisinin en sık üzerinde durduğu kişinin başkalarına karşı bağımsızlığı ve/veya tahakkümü altında olmama unsurunun temel belirleyicisidir. Harrington'ın tanımlamasıyla efendisinin iradesine tabi olma durumu, ekonomik eşitsizlikler ve gelir adaletsizliği aracılığıyla farklı isimler ancak benzer ilişkiler üzerinden kendini üretmeye devam etmektedir. Dünya gelir dağılımı eşitsizliğinde ortaya çıkan radikal görünüm ve güncel temel gelir (*basic income*) tartışmaları da doğrudan bu konuyla, yani mülkiyet-özgürlük ilişkisiyle, ilgilidir. Ayrıca bu durum, Harrington'ın ısrarla vurguladığı denge ilkesinin de merkezinde yer almaktadır.

Kaynakça

- Arienzo, A. (2015). Harrington, James. M. Sgarbi (Ed.), *Encyclopaedia of Renaissance Philosophy* içinde (ss. 1119-1120). Springer.
- Cotton, J. (1981). James Harrington and Thomas Hobbes. *Journal of the History of Ideas*, 42(3), 407–421.
- Davis, J. C. (2017). *Alternative worlds imagined, 1500–1700: Essays on radicalism, utopianism and reality*. Palgrave Macmillan.
- Diamond, W. C. (1978). Natural philosophy in Harrington's political thought. *Journal of the History of Philosophy*, 16(4), 387–398. <https://doi.org/10.1353/hph.2008.0781>
- Fink, Z. S. (1962). *The classical republicans: An essay in the recovery of a pattern of thought in seventeenth-century England*. Northwestern University Press.
- Hammersley, R. (2013). Rethinking the political thought of James Harrington: Royalism, republicanism and democracy. *History of European Ideas*, 39(3), 354–370. <https://doi.org/10.1080/01916599.2012.703458>
- Harrington, J. (1955). *The political writings of James Harrington* (C. Blitzer, Ed.). The Liberal Arts Press.
- Harrington, J. (1977). *The political works of James Harrington* (J. G. A. Pocock, Ed.). Cambridge University Press.
- Harrington, J. (1992). *The Commonwealth of Oceana and a system of politics* (J. G. A. Pocock, Ed.). Cambridge University Press.
- Macpherson, C. B. (2024). *Mülkiyetçi bireyciliğin siyasal teorisi: Hobbes'tan Locke'a* (A. Karatay, Çev.). Ketebe Yayınları. (Özgün eser 1962'de yayımlanmıştır)
- Morton, A. L. (1976). *A people's history of England*. Lawrence & Wishart Ltd.
- Pettit, P. (1997). *Republicanism: A theory of freedom and government*. Clarendon Press.
- Pettit, P. (2012). *On the people's terms: A republican theory and model of democracy*. Cambridge University Press.
- Pocock, J. G. A. (1970). James Harrington and the Good Old Cause: A study of the ideological context of his writings. *Journal of British Studies*, 10(1), 30–48.
- Pocock, J. G. A. (2014). *The Machiavellian moment: Florentine political thought and the Atlantic republican tradition*. Princeton University Press.
- Raab, F. (1965). *The English face of Machiavelli: A changing interpretation 1500-1700*. Routledge & Kegan Paul.
- Rahe, P. A. (2008). *Against throne and altar: Machiavelli and political theory under the English republic*. Cambridge University Press.
- Reeve, A. (1984). Harrington's elusive balance. *History of European Ideas*, 5(4), 401–425. [https://doi.org/10.1016/0191-6599\(84\)90044-5](https://doi.org/10.1016/0191-6599(84)90044-5)
- Remer, G. (1995). James Harrington's new deliberative rhetoric: Reflection of an anticlassical republicanism. *History of Political Thought*, 16(4), 532–557.
- Robertson, G. (2018). *The Levellers: The Putney debates*. Verso.
- Shklar, J. N. (1959). Ideology hunting: The case of James Harrington. *The American Political Science Review*, 53(3), 662–692. <https://doi.org/10.2307/1951937>
- Toth, K. (1975). Interpretation in political theory: The case of Harrington. *The Review of Politics*, 37(3), 317–339.
- Wettergreen, J. A. (1988). James Harrington's liberal republicanism. *Polity*, 20(4), 665–687.
- Wood, E. M., & Wood, N. (2008). *İsyen borusu: Kapitalizmin yükselişi ve siyasal teori 1509-1688* (F. Bakırcı, Çev.). Epos Yayınları. (Özgün eser 1997'de yayımlanmıştır)

- Woodford, B. (2013). *Perceptions of a monarchy without a king: Reactions to Oliver Cromwell's power*. McGill-Queen's University Press.
- Yerby, G. (2008). *People and parliament: Representative rights and the English revolution*. Palgrave Macmillan.

Extended Summary

Property and the Republic: James Harrington's Political Thought and His Ideal State, *Oceana*

Seventeenth-century England was marked by civil wars, revolutions, and institutional upheaval that reverberated far beyond its borders, ultimately shaping the intellectual and political trajectories of the eighteenth-century American and French revolutions. This transformative period cannot be understood without situating it in the English history, beginning with the Norman Conquest of 1066. The conquest imported continental feudalism to England, although in a relatively simplified form, and laid the foundations for a socio-economic order built upon landed property and vassalage. The Magna Carta of 1215 slightly redefined relations between monarch and nobility, but the decisive turning points came in the sixteenth century under the Tudors, particularly with the dissolution of the monasteries and the rise of new landholding classes. Parallel to these developments, the enclosure movement reshaped agrarian life, dispossessing the rural poor of common lands and generating a nascent agrarian capitalism. These processes destabilized traditional feudal rights and reordered social hierarchies, fostering the rise of a gentry and yeoman class whose political and economic roles would prove decisive in the seventeenth century.

The enclosure movement is particularly central to understanding the intellectual framework of James Harrington (1611–1677). Enclosures transformed common lands into private estates, displaced peasants, and directed landowners toward more profitable forms of production, especially sheep husbandry. This process simultaneously generated economic inequality and facilitated the emergence of new social groups, while also eroding the customary bonds that had structured feudal obligations. Harrington perceived these changes as inseparable from political reconfiguration. For him, the balance of property distribution among citizens directly shaped the balance of political power. Where property was concentrated, tyranny emerged; where it was broadly shared, republicanism could flourish. Thus, his political theory was rooted in an analysis of material transformations rather than abstract contractualism alone.

Parallel to economic changes, religious and institutional developments also destabilized England. The founding of the Anglican Church in 1534 under Henry VIII had implications extending well beyond theology. By severing ties with Rome, appropriating monastic lands, and channeling them into private hands, the monarchy not only enriched the Crown but also reinforced the ascent of new elites, thereby accelerating the decline of traditional feudal actors. By the time of the Stuart succession in 1603, tensions between monarchy and Parliament had become acute. James I and Charles I's attempts to impose absolutist rule collided with England's mixed constitutional traditions, culminating in the Civil Wars (1642–1651). The execution of Charles I in 1649, the abolition of monarchy, the House of Lords, and the Anglican Church signified the radical dismantling of institutional continuity. For contemporaries like Harrington, this breakdown presented both a crisis and an opportunity to theorize alternative forms of order.

Although Harrington himself was not a combatant in the wars, his proximity to Charles I—serving as Gentleman of the Bedchamber in 1648 and reportedly present at the king's execution—placed him at the heart of political drama. Yet his major work, *The Commonwealth of Oceana* (1656), articulated a republican vision rather than a defense of monarchy. Harrington's *Oceana* was both a constitutional model and a diagnosis of England's trajectory. He argued that political stability could not rest merely on institutions or traditions; it required a balance of property ownership that distributed power equitably among citizens. For Harrington, land was the decisive medium through which political authority was constituted, maintained, and defended. Without such balance, no constitution could endure.

Harrington's proposal was a republic designed to harmonize stability with equality. He maintained that broad ownership of land was the necessary foundation of civic freedom and that a republican order was the only regime compatible with such a distribution. His agrarian law, limiting the accumulation of estates and preventing the concentration of wealth in the hands of a few, was the keystone of his system. At the same time, he sought to integrate elites into the republic in a way that prevented domination while ensuring their cooperation. Thus, *Oceana* envisioned a balanced order in which neither the multitude nor the nobility could entirely monopolize political power.

This study argues that Harrington's analysis of the nexus between property distribution and political order provides one of the most sophisticated articulations of early modern republican thought. His theory demonstrates how the collapse of feudal bonds and the rise of private property reshaped both political possibilities and institutional design. By anchoring republican stability in material conditions rather than purely normative ideals, Harrington advanced a structural understanding of politics that continues to resonate in contemporary debates.

At the same time, Harrington's model was not without limitations. Although he advocated a broadly based citizenry, his definition of citizenship excluded those without sufficient property, thereby marginalizing poorer members of society. In this respect, his republic remained tethered to elitist assumptions, despite its egalitarian aspirations. Unlike radical contemporaries such as the Levellers or Gerard Winstanley, Harrington did not embrace universal male suffrage or equality independent of property. Instead, he sought to secure stability by tying political rights to economic capacity, with military service as the ultimate guarantor of the system. Thus, while Harrington's *Oceana* offered a republic of balance, it was also a republic of exclusion.

The significance of Harrington's thought extends beyond his immediate context. Although *Oceana* was not realized in practice—its proposals were debated in Parliament but ultimately set aside before the Restoration of 1660—it influenced subsequent debates on constitutionalism and the relationship between property and power. Elements of Harrington's analysis resurfaced in the eighteenth century, feeding into the intellectual climate that shaped parliamentary monarchy in England and republican experiments abroad. In the twentieth and twenty-first centuries, renewed scholarly attention has highlighted Harrington as a key figure in both political theory and the history of ideas, particularly in relation to the structural determinants of political stability.

In conclusion, James Harrington's *Oceana* represents a pivotal moment in the intellectual history of republicanism. Written in the aftermath of civil war and institutional collapse, it sought to articulate a constitutional system grounded in the balance of property ownership. Harrington's central claim—that political power follows the distribution of property—connected economic structures with institutional design in a manner that prefigured modern political economy. While his exclusions remind us of the limitations of early modern thought, his attempt to reconcile equality, stability, and republican government marks him as one of the most original thinkers of his century. By revisiting Harrington through the lens of property, citizenship, and republican durability, this study contributes both to the historiography of seventeenth-century England and to broader debates in political theory on the material foundations of democracy.